

Využití služebních psů v Integrovaném záchranném systému

The use of service dogs in the Integrated Rescue System

Jakub Petrůj

Bakalářská práce
2011

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně
Fakulta aplikované informatiky

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně
Fakulta aplikované informatiky
akademický rok: 2010/2011

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

(PROJEKTU, UMĚLECKÉHO DÍLA, UMĚLECKÉHO VÝKONU)

Jméno a příjmení: **Jakub PETRŮJ**
Osobní číslo: **A08607**
Studijní program: **B 3902 Inženýrská informatika**
Studijní obor: **Bezpečnostní technologie, systémy a management**

Téma práce: **Využití služebních psů v integrovaném záchranném systému**

Zásady pro vypracování:

1. Práci zpracujte jako výukový materiál pro potřebu výuky v předmětu Kriminologické technologie a systémy.
2. Popište historii využívání služebních psů.
3. Uveďte plemena vhodná pro užití v IZS.
4. Vysvětlíte specifika výcviku pro potřeby záchranných prací.
5. Jmenujte možnosti užití v bezpečnostních službách a při ochraně objektů.

Rozsah bakalářské práce:

Rozsah příloh:

Forma zpracování bakalářské práce: **tištěná/elektronická**

Seznam odborné literatury:

1. NOVÝ, Karel: Kynologická příručka, Naše vojsko, Praha 1995.
2. FOGLE, Bruce: Encyklopedie psů, Fortuna Print, Praha 1996.
3. KOLLER, Jan: Kynologická příručka, Státní zemědělské nakladatelství, Praha 1979. 219s.
4. MULLER, Manfred: Výcvik ochranného psa, nakladatelství Brázda, Praha, 2009. 232s. ISBN 978-80-209-0368-6.
5. RULC, Jiří: Dějiny služební kynologie, CanisTR, 2010. 416s. ISBN 978-80-904210-3-5.
6. RŮŽIČKA, Josef: Pes k obraně osob a majetku aneb Člověče, neboj se, máš-li psa, nakladatelství DONA, České Budějovice, 1996. 171s. ISBN 80-85463-76-8.

Vedoucí bakalářské práce:

Ing. Jiří Pálka

Ústav elektroniky a měření

Datum zadání bakalářské práce:

25. února 2011

Termín odevzdání bakalářské práce:

23. května 2011

Ve Zlíně dne 25. února 2011

prof. Ing. Vladimír Vašek, CSc.
děkan

doc. Mgr. Milan Adámek, Ph.D.
ředitel ústavu

ABSTRAKT

Bakalářská práce podává obraz o využití profesionálních i dobrovolných kynologů v Integrovaném záchranném systému za pomoci psů. Zabývá se jednotlivými záchrannými složkami a organizacemi v oboru záchranné kynologie, teoretickými základy, metodikou a speciálním výcvikem psů. Součástí práce je i výpis základních požadavků ministerstva vnitra na jednotlivé psovody a psy, kteří mohou být povoláni na území České republiky i na mezinárodních záchranných operacích. Práce je obohacena o praktické zkušenosti z oblasti kynologie. Na začátku práce je zmíněna historie kynologie a postupný vývoj až do současnosti. Poté je vymezeno základní rozdělení Integrovaného záchranného systému. Následující část uvádí nejvhodnější plemena pro záchrannou práci. Čtvrtá část je zaměřena na výcvik psa, vhodné metody, zásady a volbu vhodného štěněte. Neméně významná je praktická část, kde jsou popsány možnosti použití služebních psů, příslušná legislativa a náklady na psa v soukromých bezpečnostních službách.

Klíčová slova: záchranný pes, kynolog, složky IZS, atesty, výcvik, ochrana objektů.

THE ABSTRACT

The Bachelor thesis deals with the use of the professional and volunteer cynologists in The Integrated Rescue System with the help of the dogs. It is concerned with the individual rescue parts and organizations in the field of rescue cynology. The work consists of the theoretical foundations and methodology as well as the specialized dog training. The part of this work includes the extracts of the essential requirements of the Ministry of the Interior. These extracts are aimed at individual whipper-in and dogs that can be called not only in the Czech Republic but also in the international rescue operations. The work is extended with practical experience from the cynology part. The beginning contains of the history of cynology and is aimed at the progressive development until nowadays. Then the essential division of The Integrated Rescue System is defined. Next part shows the most suitable breed for the rescue work. The forth part deals with the dog training, suitable methods, principles and the choice of the proper puppy. In the practical part, the possibilities of the usage of the official dogs and appropriate legislative and expenses of the dog in the private security services are described.

Key words: rescue dog, cynologist, parts of the Integrated Rescue System, certificates, training, protection of the objects.

Své poděkování bych rád věnoval panu Ing. Jiřímu Pálkovi, za odborné vedení, výbornou spolupráci, ochotu a cenné rady při zpracovávání mé bakalářské práce.

"Pes má krásu bez ješitnosti, sílu bez ukrutnosti a lidské ctnosti bez lidských chyb".

LORD BYRON

Prohlašuji, že

- beru na vědomí, že odevzdáním bakalářské práce souhlasím se zveřejněním své práce podle zákona č. 111/1998 Sb. o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), ve znění pozdějších právních předpisů, bez ohledu na výsledek obhajoby;
- beru na vědomí, že bakalářská práce bude uložena v elektronické podobě v univerzitním informačním systému dostupná k prezenčnímu nahlédnutí, že jeden výtisk bakalářské práce bude uložen v příruční knihovně Fakulty aplikované informatiky Univerzity Tomáše Bati ve Zlíně a jeden výtisk bude uložen u vedoucího práce;
- byl/a jsem seznámen/a s tím, že na moji bakalářskou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, zejm. § 35 odst. 3;
- beru na vědomí, že podle § 60 odst. 1 autorského zákona má UTB ve Zlíně právo na uzavření licenční smlouvy o užití školního díla v rozsahu § 12 odst. 4 autorského zákona;
- beru na vědomí, že podle § 60 odst. 2 a 3 autorského zákona mohu užít své dílo – bakalářskou práci nebo poskytnout licenci k jejímu využití jen s předchozím písemným souhlasem Univerzity Tomáše Bati ve Zlíně, která je oprávněna v takovém případě ode mne požadovat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů, které byly Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně na vytvoření díla vynaloženy (až do jejich skutečné výše);
- beru na vědomí, že pokud bylo k vypracování bakalářské práce využito softwaru poskytnutého Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně nebo jinými subjekty pouze ke studijním a výzkumným účelům (tedy pouze k nekomerčnímu využití), nelze výsledky bakalářské práce využít ke komerčním účelům;
- beru na vědomí, že pokud je výstupem bakalářské práce jakýkoliv softwarový produkt, považují se za součást práce rovněž i zdrojové kódy, popř. soubory, ze kterých se projekt skládá. Neodevzdání této součásti může být důvodem k neobhájení práce.

Prohlašuji,

- že jsem na bakalářské práci pracoval samostatně a použitou literaturu jsem citoval. V případě publikace výsledků budu uveden jako spoluautor.
- že odevzdaná verze bakalářské práce a verze elektronická nahraná do IS/STAG jsou totožné.

Ve Zlíně

.....
podpis diplomanta

OBSAH

ÚVOD.....	9
I TEORETICKÁ ČÁST	10
1 HISTORIE VYUŽÍVÁNÍ SLUŽEBNÍCH PSŮ	11
1.1 VZNIK ZÁCHRANNÉ KYNOLOGIE V ČR.....	12
2 SOUČASNÁ KYNOLOGIE IZS ČESKÉ REPUBLIKY	15
2.1 POŽADAVKY NA PSOVODA A PSA PRO NASAZENÍ DO OPERACÍ.....	17
2.2 KYNOLOGIE IZS VE STÁTNÍCH SLOŽKÁCH	21
2.2.1 Policie České republiky.....	21
2.2.2 Armáda České republiky	22
2.2.3 Hasičský Záchranný sbor.....	23
2.2.4 Horská služba	23
2.3 KYNOLOGIE V IZS NA ZÁKLADĚ DOBROVOLNOSTI	24
2.3.1 Záchranná brigáda kynologů Jihomoravského kraje.....	24
2.3.2 SDH Hejnice	24
2.3.3 Kynologická záchranná jednotka České republiky	25
2.3.4 Svaz záchranných brigád kynologů.....	25
2.3.5 USAR team	25
3 PLEMENA VHODNÁ PRO UŽITÍ V IZS	27
3.1 NĚMECKÝ OVČÁK.....	28
3.2 BELGICKÝ OVČÁK (MALINOIS)	29
3.3 NOVOFUNDLANDSKÝ PES	30
3.4 BLOODHOUND	31
3.5 LABRADORSKÝ RETRIEVER.....	32
4 SPECIFIKA VÝCVIKU PRO POTŘEBY ZÁCHRANÁŘSKÝCH PRACÍ.....	33
4.1 POUŽÍVANÉ PODNĚTY A METODY PŘI VÝCVIKU.....	33
4.2 VYHLEDÁVÁNÍ V LAVINÁCH	34
4.3 VYHLEDÁVÁNÍ V SUTINÁCH	36
4.4 VYHLEDÁVÁNÍ V TERÉNU	37
4.5 VYHLEDÁVÁNÍ VE VODĚ.....	38
4.6 VYHLEDÁVÁNÍ PO STOPĚ	39
II PRAKTICKÁ ČÁST	41
5 MOŽNOSTI UŽITÍ SLUŽEBNÍCH PSŮ V SOUKROMÝCH BEZPEČNOSTNÍCH SLUŽBÁCH A PŘI OCHRANĚ OBJEKTŮ	42
5.1 POUŽITÍ SLUŽEBNÍHO PSA PRO PRAVIDELNOU OBCHŮZKOVOU ČINNOST JAKO DOPROVOD PRACOVNÍKA SBS	42
5.1.1 Ochrana psovoda-základní postup proti pachateli.....	43
5.1.2 Avizace - upozornění na pachatele.....	44

5.1.3	Zadržení pachatele.....	44
5.2	POUŽITÍ SLUŽEBNÍHO PSA JAKO SAMOSTATNÝ NÁSTROJ OSTRAHY OBJEKTŮ	44
5.2.1	Střežení na volno	45
5.2.2	Zadržení pachatele u signální stěny.....	46
5.2.3	Střežení a zadržení s využitím koridoru	48
5.2.4	Střežení na pevném a pohyblivém stanovišti	48
5.3	PROBLEMATIKA PRÁVNÍ ÚPRAVY A TRESTNÍ ODPOVĚDNOSTI V SOUVISLOSTI S POUŽITÍM SLUŽEBNÍHO PSA PROTI PACHATELI	50
5.3.1	Vyhodnocení situace, oprávněnost zákroku a postup psovoda při použití psa	52
5.3.2	Možný právní postih soukromé bezpečnostní služby a psovoda	53
5.4	NÁKLADY NA SLUŽEBNÍHO PSA	55
5.4.1	Náklady spojené s pořízením psa do vlastnictví soukromé bezpečnostní služby.....	56
5.4.2	Náklady soukromé bezpečnostní služby na služebního psa a výpočet příplatku na psa	57
ZÁVĚR		58
THE CONCLUSION		60
SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY.....		62
SEZNAM POUŽITÝCH SYMBOLŮ A ZKRATEK		64
SEZNAM OBRÁZKŮ		66
SEZNAM TABULEK.....		67

ÚVOD

Při pohledu na dnešní svět i naše okolí mi připadá, že neustále přibývá počet přírodních či člověkem způsobených katastrof. V těchto mimořádných událostech napomáhá vyspělá technika, která umožňuje stále kvalitnější a rychlejší zásahy. Ovšem technika stále nemá svůj vlastní úsudek, ani nedokáže rychle reagovat na proměnlivost mimořádné situace. Proto je a nadále zůstane neocenitelným pomocníkem pro člověka pes.

Canis familiaris, pes domácí, je nejvěrnějším obráncem a přítelem člověka od prvopočátku, kdy ho člověk využíval nejrůznějším způsobem – jako strážce rodiny a obydlí, společník, hlídač stád, tažná síla, ničitel hlodavců, válečník, ale i jako zdroj potravy a kožešiny. Dnes je nadále používán k lovu, hlídání dobytka, ochraně osob a majetku a hlavně jako prostředek profesionální a sportovní činnosti.

Díky výjimečným vlastnostem psa, především čichu, je nenahraditelným společníkem záchranáře při řešení mimořádných událostí a záchráncem mnoha lidských životů. Proto se s výbornými výsledky využívá v integrovaném záchranném systému.

V této bakalářské práci jsem se proto zaměřil na zmapování významu služebních a záchranářských psů, kteří jsou využíváni pro záchranářské práce v IZS a soukromých bezpečnostních službách při ochraně objektů. Práce také popisuje a zkoumá spolupráci mezi dobrovolnými atestovanými kynology a složkami IZS a snaží se navrhnout možné řešení této situace.

I. TEORETICKÁ ČÁST

1 HISTORIE VYUŽÍVÁNÍ SLUŽEBNÍCH PSŮ

Spolupráce psa a člověka je prastará a dějinné zápisy nesahají ani tak daleko, aby bylo možné zjistit, v které době se stal pes pomocníkem, ochráncem a přítelem člověka. Nenahraditelným pomocníkem se stal pes během rozkvětu starověkých civilizací. Nejdříve člověk užíval psa pro pomoc v zaměstnání, jako byl například lov zvěře, chov dobytka, zemědělství. Následovalo zužitkování jeho mimořádných schopností sluchových a čichových, využil jich pro sebe a pes se stal ochráncem jeho majetku a rodiny. Z divokého psa se stal pes domácí, který doprovází člověka na každém kroku a je mu stále připraven pomoci. Za dob starého Říma vzrostla důležitost psa bojového. Je jisté, že váleční psi se lišili od dnešních psích plemen. Svou divokostí a bojovností jistě předčili naše nejostřejší psy. Za 1. světové války používala psy hlavně německá armáda. Psi byli používáni ke službě strážní, pátrací, hlídkové, nosné, zpravodajské sanitní a spojovací. V rámci sanitní služby psi vyhledávali raněné a mrtvé vojáky. Aktivně se zúčastnilo na 35 000 vycvičených psů různých plemen - rotweilerů, německých ovčáků i dobrmanů. I když v 2. světové válce byly zbraně a technika ještě více zdokonaleny, nebyl pes vyřazen. Naopak celkový počet nasazených psů se oproti první světové válce navýšil. Ve 2. světové válce bylo využito psů k plnění dalších nových úkolů. Jedním z nich bylo hledání osob ve zřícených budovách po náletech, hledání nevybuchlých min a odminování. Během války ve Vietnamu (1960-1968) použila americká armáda služební psy, aby pomáhali vyhledávat ukryté miny a zraněné vojáky. Byl to především labrador, protože jiné plemena jako je německý ovčák v tamních podmínkách trpěla a umírala na různé nemoci kůže a dýchacího ústrojí. Američtí psovodi se museli přizpůsobit odlišným povahám, temperamentům a výkonům, než se kterými dříve pracovali. Nutno poznamenat, že schopnosti psů zneužívali němečtí fašisté v koncentračních táborech k usmrcování bezbranných lidí. Po druhé světové válce vypuklo upotřebení psů v humanitních a zdravotnických disciplínách jako je canisterapie, psi pro zjišťování rakoviny, vyhledání utonulých, zasypaných nebo ztracených osob či výcvik vodících psů.

Velmi důležitá je kvalita psovoda - výcvikáře, který psy cvičí. Je si vědom rozdílů psychických, fyzických a pracovních dispozic psích plemen. Genetický základ je samozřejmostí.

1.1 Vznik záchranné kynologie v ČR

Kolébku nejen záchranné kynologie byl v Československu Svazarm, neboli svaz pro spolupráci s armádou. Svazarm sdružoval zájemce o kynologii. Psy, kteří složili zkoušky, byli zařazeni jako záchranní a lavinoví psi do civilní ochrany státu. Od civilních cvičitelů byli psi vykupováni pro potřeby armády a jiných ozbrojených složek. I. Československá brigáda záchranných psů vznikla v Příbrami 2. května 1968 a působila zhruba jeden rok. II. Československá brigáda záchranných psů vznikla 8. září 1972, dnes spadá pod Svaz záchranných brigád kynologů (SZBK). Občanské sdružení vzniklo v roce 1990 a je členěno do jednotlivých krajských brigád, čímž garantuje nasazení psovodů a psů po celé České republice.

Obrázek 1 – Historie [12]

SZBK je velká organizace, která vychovávala, cvičila a přezkušovala své členy zkouškami, na základě kterých je zařazovala do pohotovostní jednotky. Tato jednotka byla předurčena pro nasazení na území České republiky i k účasti na mezinárodních misích. Mezi jednotlivými členy však začalo postupně docházet k rozdílným názorům na specifické části práce záchrannářů-kynologů. To byl jeden z důvodů založení dalších organizací a odchodu některých členů ze svazu. Jako první taková organizace v České republice vznikla Záchranná brigáda kynologů Jihomoravského kraje (ZBK JMK). ZBK JMK podepsala

samostatné dohody o spolupráci s Hasičským záchranným sborem a také se stala členem mezinárodní organizace záchranných psů IRO. [8]

Zakládaly se nové organizace, které se snažily zapojit do zásahů mimo SZBK. Podepisovalo se více dohod o praktickém nasazení psů a začala se ukazovat nestejná připravenost psovodů i jejich psů. Nejen z těchto důvodů Ministerstvo vnitra – generální ředitelství Hasičského záchranného sboru České republiky (MV GŘ HZS ČR) nařídilo společné a shodné atesty pro všechny organizace a samotné GŘ HZS vzalo organizaci atestů pod svoji přímou kontrolu. [8]

Obrázek 2 – Historie sutinového vyhledávání [12]

V roce 2005 vznikla speciální komise zástupců těch složek, které záchranné psy potřebují a cvičí. Stanovili systém a pravidla přezkušování, neboli pravidla pro jednotnou zkoušku-atest MV.

Do praxe a zásahů IZS vnikla metodika sutinového vyhledávání s využitím záchranných psů. Další specializace záchranných psů je plošné vyhledávání v terénu, vyhledávání utonulých osob, práce ve vodě, stopování či mantrailing - metoda vyhledávání lidí pomocí speciálně vycvičených psů na základě jejich individuálního pachu.

Výcvik záchranných psů zaznamenal obrovský rozmach a kvalitativní skok a dostal se do úzké mezinárodní spolupráce, kde je součástí světové záchranné špičky. Čeští psi byli nejúspěšnější výpravou ze všech členských států mezinárodní záchranné organizace IRO i při strašlivém zemětřesení roku 1999 v Turecku a na Tchajwanu, nechyběli ani v dalších letech v Řecku, v Indii nebo v Alžíru či v Íránu.

2 SOUČASNÁ KYNOLOGIE IZS ČESKÉ REPUBLIKY

Integrovaný záchranný systém (dále jen IZS) zajišťuje koordinaci záchranných a likvidačních prací včetně řízení jejich součinnosti složek integrovaného záchranného systému při provádění záchranných a likvidačních prací a při přípravě na mimořádné události. IZS není tedy instituce nebo organizace, jde pouze o stanovení pravidel a spolupráce s cílem co nejefektivněji a nejúčinněji využít jednotlivých zdrojů. Jde o státem vybudovaný systém. Řídí se zákonem č. 239/2000 Sb., o integrovaném záchranném systému.

Základními složkami IZS jsou:

- Hasičský záchranný sbor České republiky,
- jednotky požární ochrany zařazené do plošného pokrytí kraje,
- zdravotnická záchranná služba,
- Policie České republiky.

Základní složky IZS zajišťují nepřetržitou pohotovost po celém území ČR pro případ vzniku mimořádné události, jejího vyhodnocení a neodkladný zásah v místě mimořádné události.

Každá základní složka Integrovaného záchranného systému provozuje své vlastní operační středisko, odkud dispečer koordinuje všechny síly a prostředky na daném území. Dispečer operačního střediska má k dispozici ISDN linku, na které se zobrazí číslo volajícího ještě před přijetím daného hovoru. Samozřejmostí jsou digitální záznamové zařízení. Některá střediska využívají také sledování zásahových vozidel pomocí GPS a dispečer tak má přehled o aktuální pozici všech vozů. Jednotlivá operační střediska spolu navzájem komunikují jak telefonicky, tak radiově. Nahlásíme-li například dopravní nehodu, dispečer okamžitě vyrozumí operační střediska ostatních složek.

Ostatními složkami IZS se v době krizových stavů stávají také odborná zdravotnická zařízení pro poskytování specializované péče. Dále zde patří:

- vyčleněné síly a prostředky ozbrojených sil,
- ostatní ozbrojené bezpečnostní sbory,
- ostatní záchranné sbory,

- orgány ochrany veřejného zdraví,
- havarijní, pohotovostní, odborné a jiné služby,
- zařízení civilní ochrany, neziskové organizace a sdružení občanů se záchranným nebo humanitárním zaměřením.

V IZS jde tedy o to využít každého, kdo v potřebný okamžik je povinen provádět záchranné a likvidační práce, kdo může pomoci a kdo pomoci chce. Pro použití psa k zásahům při mimořádných událostech musí mít, jak jsem již výše uvedl, platnou atestaci buď v plošném nebo sutinovém vyhledávání. Organizace, v níž je psovod se psem členem, má povinnost mít uzavřenou smlouvu buďto přímo s MV- GŘ HZS nebo s jiným orgánem, který s ním spolupracuje, většinou prostřednictvím vedoucích jednotlivých krajských brigád (SZBK). Ukázkou je spolupráce SDH Hejnice s HZS Libereckého kraje. V ČR je 11 organizací, které spolupracují na základě smlouvy s MV-GŘ HZS a to:

- Policie České republiky (PČR),
- Armáda České republiky (AČR),
- Hasičský záchranný sbor (HZS),
- Městská policie hlavního města Prahy (MP Praha),
- Městská policie Ostrava (MP Ostrava),
- Horská služba (HS),
- Český červený kříž (ČČK),
- Záchranná brigáda kynologů Jihomoravského kraje (ZBK JMK),
- Kynologická záchranná jednotka (KZJ),
- Svaz záchranných brigád kynologů České republiky (SZBK ČR),
- Sbor dobrovolných hasičů Hejnice (SDH Hejnice).

Poslední čtveřice pracuje na základě dobrovolnosti.

Záchranná kynologie u Integrovaného záchranného systému je specifický obor pro pomoc občanům, a proto pomoc řeší využitím zdrojů z jiných složek IZS. Jedná se o složky, které se záchrannou kynologií aktivně zabývají nebo složky, které záchranné psy potřebují.

Hlavním úkolem kynologické skupiny je lokalizace osob v různých situacích například: troskách budov, konstrukcí, po zřícení lešení, budov, sesuvech kamenů (bahna, písku), hromadných neštěstích – železnice, silnice, tunel, letecká nehoda.

Svolání členů kynologické skupiny provádí Krajské operační a informační středisko (KOPIS) Hasičského záchranného sboru kraje na základě aktualizovaných seznamů. V případě mezinárodní záchranné operace toto svolání provádí Operační a informační středisko ministerstva vnitra – generálního ředitelství HZS. [16]

Obrázek 3 - Reakce psa [19]

2.1 Požadavky na psovoda a psa pro nasazení do operací

Aby mohl být pes nasazen do konkrétních záchranných akcí v rámci IZS, je nutné mít atestaci buď ve specializaci Sutiny, nebo Plošné vyhledávání. Dále musí úspěšně zvládnout zkoušky ZZP2 pro sutinové atesty a ZTV2 pro plošné vyhledávání. Kvalifikační požadavky stanoví pokyn generálního ředitele HZS ČR a náměstka ministra vnitra ze dne 31. 10. 2003, kterým se stanoví kvalifikační požadavky na psovoda se psem předurčeného k nasazení v rámci záchranných prací ve znění pokynu č. 19 generálního ředitele Hasičského záchranného sboru ČR ze dne 15. 5. 2008. Je stanovena zkušební komise, jejímž předsedou je pracovník MV-GŘ HZS ČR nebo odborného útvaru MV. Po kvalifikační zkoušce je vydán atest, kterým se prokazuje psovod na místě zásahu a jeho

platnost je 2 roky. O vysoké úrovni zkoušek napovídá fakt, že zhruba 20% zúčastněných složí zkoušku. V ČR je v současnosti 34 atestovaných psů. Poté je možné v rámci dohod mezi IZS a organizací nebo sborem, použít psa na našem území nebo mezinárodní operaci. Operační a informační středisko (OPIS) MV- GŘ HZS ČR, které atestované kynology se psy svolává, má neustále k dispozici jejich aktuální seznamy.

Obrázek 4 – Operační a informační středisko [20]

Obrázek 5 - Osobní ochranné pracovní prostředky [20]

Pro účely nasazení těchto kynologů-záchranářů je vytvořena pohotovostní jednotka, která má povinnost neustále „být akce schopná“ a má neustále aktuální informace o všech členech. Díky tomu lze sestavit optimální zásahové družstvo poznání rychleji. Velitel zásahu, který žádá o pomoc atestované kynology, spolupracuje s OPIS, který vyrozumí a svolá kynologické skupiny. Kynolog při komunikaci sdělí jeho aktuální zdravotní stav, místo kde se nachází, zda je schopen zúčastnit se záchranné akce a čas který potřebuje na přípravu, popřípadě číslo a platnost pasu pro případ vycestování. Pokud dobrovolný kynolog musí být na úkor zásahu uvolněn z práce, zaměstnavatel má povinnost umožnit zaměstnanci pracovní volno v nezbytně nutném rozsahu a plnou průměrnou mzdu po dobu nepřítomnosti. Škoda vzniklá zaměstnavateli je poté uhrazena státem. Pokud je velitel policista, hasiči by měli v co nejkratší časové posloupnosti dopravit skupinu na místo zásahu všemi možnými prostředky, popř. jinými složkami IZS. Po příjezdu se prokazují

záchranáři svými atesty, kde je zároveň stanoven jejich velitel, který komunikuje s velitelem zásahu v celém průběhu akce. Na konci akce zpracuje kynolog záznam o nasazení psa. Ze zákona mu také náleží právo na poskytnutí odborného dohledu, očkovaní, zapůjčení ochranných prostředků, po 2 hodinách ochranné nápoje, po 4,5 hodinách jídlo, po 12 hodinách spánek nebo odpočinek.

Obrázek 6 – Kynologický atest MV [20]

Z pokynu generálního ředitele HZS ČR vyplývají následující kvalifikační požadavky na psovoda:

- odborná, zdravotní a fyzická způsobilost,
- dosažení 18 let věku.

Kvalifikační požadavky na psa:

- minimální věk jeden rok,
- konstituce a správný typ vyšší nervové činnosti odpovídající pro nasazení při zásahu,
- odborná příprava,
- požadovaný stupeň vycvičenosti,
- fyzická způsobilost a stanovená vytrvalost,
- veterinární požadavky – odčervení, očkovaní, tetované číslo nebo čip.

Splnění těchto požadavků hodnotí zpravidla 3 členná odborná kynologická zkušební komise. Předsedou zkušební komise je pracovník MV-generálního ředitelství HZS ČR

nebo odborného útvaru Ministerstva vnitra, další členy zkušební komise jmenuje na návrh odborné kynologické komise.

tabulka 1 - Držitelé kynologických atestů ke dni 7. července 2010. [20]

	Držitel	Město	Číslo atestu	Specializace	Platnost do
1	KUBICA Petr	Žatec	MV-07/2004	S-sutiny	19. 10. 2011
				P-plošné	23. 5. 2011
2	SCHEJBAL František ml.	Hejnice	MV-11/2004	S-sutiny	25. 4. 2011
				P-plošné	23. 5. 2011
3	FILIP Jaroslav	Zruč nad Sázavou	MV-02/2005	S-sutiny	25. 4. 2011
				P-plošné	23. 5. 2011
4	SITTE Michal	Pec pod Sněžkou	MV-05/2005	S-sutiny	25. 4. 2011
				P-plošné	23. 5. 2011
5	VOKŘÁLOVÁ Milena	Praha	MV-08/2005	S-sutiny	19. 10. 2011
				P-plošné	
6	NĚMEC Eduard	Praha	MV-03/2006	S-sutiny	25. 4. 2011
				P-plošné	23. 5. 2011
7	KLEGA Petr	Ostrava	MV-05/2006	S-sutiny	19. 10. 2011
				P-plošné	23. 5. 2011
8	ZEMANOVÁ Veronika	Střelice	MV-01/2007	S-sutiny	19. 10. 2011
				P-plošné	23. 5. 2011
9	MARTÍNKOVÁ Jana	Ústí nad Labem	MV-02/2007	S-sutiny	
				P-plošné	23. 5. 2011
10	FILIP Jaroslav	Zruč nad Sázavou	MV-02/2008	S-sutiny	24. 4. 2012
				P-plošné	15. 5. 2012
11	OLIVA Milan	Brno	MV-03/2008	S-sutiny	
				P-plošné	23. 05. 2011
12	LINDA Petr	Praha	MV-06/2003	S-sutiny	12. 6. 2012
				P-plošné	
13	DĚDINOVÁ Jitka	Praha	MV-01/2010	S-sutiny	
				P-plošné	15. 5. 2012
14	SAMLÍKOVÁ Regina	Brno	MV-02/2010	S-sutiny	
				P-plošné	15. 05. 2012
15	CHŘIBEK Filip	Píšť	MV-04/2010	S-sutiny	12. 06. 2012
				P-plošné	
16	KNOLOVÁ Lenka	Most	MV-03/2010	S-sutiny	12. 06. 2012
				P-plošné	
17	LINDA Petr	Praha	MV-08/2008	S-sutiny	25. 04. 2011
				P-plošné	
18	VOŠMIKOVÁ Eva	Praha	MV-09/2008	S-sutiny	25. 04. 2011
				P-plošné	
19	MACHOVÁ Šárka	Nejdek	MV-10/2008	S-sutiny	25. 04. 2011
				P-plošné	
20	KUČERA Miloslav	Rej viz	MV-11/2008	S-sutiny	25. 04. 2011
				P-plošné	23. 05. 2011
21	LIŠKA Petr	Ústí nad Labem	MV-12/2008	S-sutiny	25. 04. 2010
				P-plošné	
22	BRANDNER Martin	Praha	MV-13/2008	S-sutiny	19. 10. 2011
				P-plošné	23. 05. 2011

	<i>Držitel</i>	<i>Město</i>	<i>Číslo atestu</i>	<i>Specializace</i>	<i>Platnost do</i>
23	KLEMŠOVÁ Eva	Přezletice	MV-14/2008	S-sutiny	19. 10. 2011
				P-plošné	23. 05. 2011
24	JUCHELKOVÁ Pavla	Ostrava	MV-15/2008	S-sutiny	24. 4. 2012
				P-plošné	23. 05. 2011
25	ČENĚK Miloslav	Benešov	MV-01/2009	S-sutiny	25. 04. 2011
				P-plošné	15. 5. 2012
26	LABÍKOVÁ Edita	Hradec Králové	MV-02/2009	S-sutiny	25. 04. 2011
				P-plošné	
27	MRÁZ Petr	Prachův	MV-03/2009	S-sutiny	
				P-plošné	23. 05. 2011
28	HARTL Jaroslav	Spáňov	MV-04/2009	S-sutiny	
				P-plošné	23. 05. 2011
29	BUČKOVÁ Petra	Rosice	MV-06/2009	S-sutiny	
				P-plošné	23. 05. 2011
30	SCHNABLOVÁ Kristýna	Praha	MV-07/2009	S-sutiny	
				P-plošné	23. 05. 2011
31	SVOBODA Martin	Žďár nad Sázavou	MV-08/2009	S-sutiny	
				P-plošné	23. 05. 2011
32	KLEGA Petr	Ostrava	MV-09/2009	S-sutiny	
				P-plošné	23. 05. 2011
33	VLACHOVÁ Lenka	Praha	MV-10/2009	S-sutiny	19. 10. 2011
				P-plošné	
34	ZABOVÁ Lucia	Březová - Oleško	MV-11/2009	S-sutiny	19. 10. 2011
				P-plošné	
35	PÍPALOVÁ Marie	Červená Řečice	MV-12/2009	S-sutiny	
				P-plošné	07. 11. 2011
36	POSPÍŠIL Petr	Železná Ruda	MV-13/2009	S-sutiny	
				P-plošné	07. 11. 2011
37	HÝČA Robert	Pec pod Sněžkou	MV-14/2009	S-sutiny	
				P-plošné	07. 11. 2011
38	ŠVANCARA Jiří	Vranovice	MV-15/2009	S-sutiny	
				P-plošné	7. 11. 2011

2.2 Kynologie IZS ve státních složkách

2.2.1 Policie České republiky

Okolo roku 1920 byl organizován první kurz psůvodů Policie ČSR v Nových Hradech a v následujících letech byla založena Policejní škola psůvodů v obci Pyšely. V době státního převratu v roce 1918 bylo na území nově vzniklého státu celkem 27 služebních psů. [11]

Nejprve byli služební psi vykupováni od civilních chovatelů, později na základě potřeb specializace policie začali se svým vlastním odchovem. V rámci policejního prezidia ČR

byl v roce 1997 zřízen odbor služební kynologie a hipologie. Služební kynologie je rozdělena dle územní působnosti jednotlivých krajských správ a Městské správy hl. města Prahy. Každá krajská správa má tedy skupinu (případně oddělení) služební kynologie. Vedoucí skupiny služební kynologie Správy kraje je podřízen náměstkovi ředitele správy kraje. Dále úzce spolupracuje s odborem služební kynologie a hipologie, který metodicky řídí skupiny služební kynologie jednotlivých krajských správ. Policie ČR má ve svých řadách specializace psů:

- **Strážní** – určení k samostatnému střežení stanovišť na volno v určeném prostoru k vyštěkávání přibližující se skupiny nebo jednotlivce.
- **Pátrací** – určení k vypracování stop, označování osob a předmětů.
- **Hlídkoví** – určení k obraně policejní hlídky a k vyhledávání ukrytých osob na základě jejich pachu.
- **Specialisté** – určení pro speciální pachové práce (vyhledávání omamných a psychotropních látek, vyhledávání výbušnin a nástražných výbušných systémů, vyhledávání zbraní, střeliva a munice, vyhledávání mrtvol, lidských pozůstatků, využití psů na metodu pachové identifikace).

Nejmladší a zároveň kapacitně největší výcvikové středisko služebních psů PČR je v Dobroticích u Holešova. Dále má PČR výcvikové středisko v Plzni-Bílá Hora, Býchorech a výcvik společně s odchovem v Libějovicích, Domažlicích a Prackovicích nad Labem.

V případě pohřešovaných osob v terénu by mělo svolávat atestované kynology operační středisko PČR.

2.2.2 Armáda České republiky

V období I. Světové války měla naše armáda v používání psů velký náskok. Po válce roku 1920 byla založena „Škola pro výcvik vojenských a sanitních psů“ v Kostelci nad Orlicí. Po druhé světové válce nebyla kynologie v armádě nijak řízena, existovaly pouze čtyři psovodů. Po roce 1950 existovala výcviková střediska Mladá Boleslav a Terezín. Ty už jsou pouze historií. Nejznámější veterinární základna Grabštejn (nově VÚ Chotyně) je dnes ústředním výcvikovým zařízením psovodů a služebních psů AČR. [5]

Psi v AČR jsou využíváni především jako ostraha objektů důležitých pro stát (letišť, muniční sklady), jako prostředek před použitím zbraně, v patrolách, také pro speciální práce vyhledávání drog, výbušnin, zbraní, k pátrání a záchranářským pracím, vyhledávání zbloudilých, zraněných, zasypaných v troskách v rámci nasazení k potřebám IZS, i na vyžádání OSN nebo jiných států. Významnou roli hrají také psi vojenské policie při nasazení na místě trestného činu, vyhledávání drog, výbušnin nebo zbraní. Bezpečnost presidenta zajišťují psi hradní stráže, zejména specializace k vyhledávání výbušnin a psi hlídkoví.

Armáda ČR má v současné době kolem 1350 služebních psů. Využívána jsou především tato plemena: německý ovčák, belgický ovčák, rotvajler, briard, velký knírač, doberman a několik jedinců dalších plemen. Výcvik se provádí především u VÚ Chotyně.

2.2.3 Hasičský Záchraný sbor

Poskytují technickou pomoc, mají speciální techniku a speciální výcviky pro práce ve výškách, v podzemí, zamořeném prostředí, ve vodě, při dopravních nehodách a hlavně při požárech. HZS nemá v současnosti žádného atestovaného psa.

2.2.4 Horská služba

Jedná se o méně početnou skupinku záchranářů se psy pro vyhledávání lidí z lavin po vzoru alpských zemí. Lavinové práce nejsou jediné, které tyto psovodi se psy provádí, čím dál tím častější je pátrání po nezvěstných a ztracených turistech. Psovodi horské služby mají své soukromé psy, které si cvičí samostatně. Pokud je psovod se psem nadějný a splní základní zkoušky Mezinárodní organizace sdružující záchranné složky (IKAR) má možnost podepsat smlouvu o využití psa pro účely horské služby. Následně dostává psovod příplatky na stravu zvířete nebo kompletní krmení. Dále horská služba sjedná pojištění psa proti úrazu až do výše 30 000 Kč.

Atestace MV pro psovody HS jsou výhodou, ale nejsou podmínkou. Sutinové atesty jsou v podstatě specializací navíc, plošné atesty jsou obdobné, jelikož práce v terénu je pachově stejná. Musejí se zde však brát v úvahu značné rozdíly v horských a jiných terénech.

Oblasti kde je zřízena horská služba v České republice: Beskydy, Jeseníky, Jizerské hory, Krkonoše, Krušné hory, Orlické hory, Šumava.

2.3 Kynologie v IZS na základě dobrovolnosti

Pro nasazení kynologů z dobrovolných organizací je nejprve nutné složit zkoušky jednotlivých organizací, které se v určitých oblastech mohou lišit a po jejich splnění jsou nominováni na atesty vydávanými MV-GŘ HZS ČR. Teprve po jejich úspěšném získání mohou být nasazováni do operací v rámci IZS dle svého příslušného atestu.

Dnes se záchranářská kynologie s ohledem na svou specifiku prioritně řeší v rámci IZS především využitím zdrojů jiných složek IZS, které se záchranářskou kynologií aktivně zabývají, popř. využitím statutu osobní a věcné pomoci.

2.3.1 Záchranářská brigáda kynologů Jihomoravského kraje

v lavinách sněhu.

Tato organizace v letošním roce oslaví 36 let své existence, tudíž je jedna z nejstarších občanských sdružení záchranářských kynologů. Od roku 2002 je členem mezinárodní záchranářské organizace pro záchrané psy IRO. V dnešní době má 7 atestovaných kynologů pro potřeby IZS. Jejich psi jsou schopni vyhledávat ztracené osoby v nepřehledném terénu, osoby zasypané v troskách domů, utonulé osoby a osoby zavalené

2.3.2 SDH Hejnice

Příprava a výcvik záchranářských týmů SDH Hejnice jsou přizpůsobeny požadavkům na psy a psovody v praxi. Jejich psi jsou schopni prohledat nejrůznější terény, například sutiny, objekty včetně temných sklepů, továrny, podzemní chodby, jeskyně, skály, lesní a zemědělské porosty apod.. Psi jsou cvičeni také pro vyhledávání utonulých a k záchraně tonoucích. [14]

2.3.3 Kynologická záchranná jednotka České republiky

Občanské sdružení zabývající se výcvikem záchranných psů. Vznikla v roce 2005 a je členem IRO (Mezinárodní záchranná kynologická organizace) a jejím prostřednictvím je členem FCI. V současné době má dva atestované psovody pro použití v IZS. Dále spolupracuje na základě smlouvy s Policií ČR a Českým červeným křížem v regionu. V současné době má 2 atestované psovody se psy. Jejich heslo je „Hledej a zachraň“!

2.3.4 Svaz záchranných brigád kynologů

Svaz záchranných brigád kynologů České republiky je občanským sdružením registrovaným u ministerstva vnitra jako nejpočetnější organizace v České republice zabývající se výcvikem záchranných psů. Při všech republikových pátracích akcích jsou vždy zapojeni i členové Svazu záchranných brigád kynologů, převážně z regionů, kde se pátrání odehrává. [12]

Svaz záchranných brigád kynologů má své zastoupení v každém kraji ČR. Je členem Sdružení sportovních svazů ČR, Českomoravské kynologické unie, Mezinárodní kynologické federace (FCI) a mezinárodní organizace záchranných psů (IRO). Tento svaz působí nejen v České republice, ale i při záchranných pracích v zahraničí. Mimo svoji záchrannou činnost pořádá národní i mezinárodní sportovní akce. Svaz vytváří pohotovostní skupinu, která je stále připravena na výjezd. Specializují se na sutiny, plochy, vyhledávání pod lavinou nebo pod vodou. Aktuálně má pod sebou 7 atestů ve specializaci „Sutiny“ a 6 ve specializaci „Plocha“.

2.3.5 USAR team

Zkratka v překladu znamená „hledání a záchrana v městském prostředí“. USAR team spadá pod Ministerstvo vnitra - generální ředitelství Hasičského záchranného sboru ČR. Jednotku tvoří specializovaná jednotka, která má za úkol nalezení, vyproštění a ošetření osob v narušených objektech. Využívá se především v mezinárodních záchranných operacích. Je složena nejčastěji z 6 kynologů, lékaře,

týlového technika, dvou družstev hasičů-záchranářů 1+6, velitele jednotky a styčného důstojníka. V roce 2011 se jeden člen účastnil mezinárodní mise v Japonsku.

3 PLEMENA VHODNÁ PRO UŽITÍ V IZS

Pro záchranářský výcvik speciální plemeno není. Jedná se o příslušníky mnoha ras, jejichž tělesné požadavky vyhovují dané specializaci. Vždy se jedná o jedince s vyrovnanými povahami, pevnými nervy a výraznými dispozicemi pro pachové práce. Mezi nejoblíbenější plemena pro záchranářský výcvik patří německý ovčák, belgický ovčák-malinois, labradorský a zlatý retrívr, border kolie. Další plemena, která psůvodi volí, jsou například teriéři, knírači, setři, ohaři, boxeři. Profesionální záchranáři zaměstnaní u složek IZS pro vyhledávání využívají především německého ovčáka a to pro jeho všestrannost a odolnost. Přednost mají také psi před fenami. Důvodem je problém nasazení hárající feny a s tím spojené ovlivňování psů ve skupině.

Pro záchranářský výcvik je důležité identifikovat daný pach a určit jeho zdroj. Díky svému nejlépe vyvinutému smyslu, a to čichu, se právě pes osvědčil pro tuto práci. Pach se šíří především při pohybu a vše nehybné přijímá pach od okolí. Při pachových pracích má velký vliv počasí a to především vítr, který způsobuje přemístění pachové stopy. Typ sněhu je důležité určit při lavinovém vyhledávání, kde se prachovým sněhem šíří pach lépe než sněhem mokrým s kousky ledu. U psa je proto důležité umístění a velikost nozder, jež zvyšuje jeho čichovou schopnost. Velikost čichové plochy v mozku u psa je 10,1% a u člověka 0,29%. Pes má kromě čichového ústrojí i větřící orgán, který slouží jako načichávací ústrojí neboli pachová paměť, která je důležitá při rozlišování jednotlivých pachů. Pes je schopen rozeznat až 250 000 kombinací různých pachů. Časopis Pes přítel člověka č.3 uvádí, že pachová citlivost fen je vyšší než u psů, ale samozřejmě záleží na ovulačním cyklu. Bylo také zjištěno, že při kastraci psa dojde ke snížení pachové citlivosti.

Dalším vysoce vyvinutým smyslem psa je sluch, který předčí v mnoha směrech sluch člověka. Hranice slyšitelnosti u člověka se pohybuje v rozmezí od 20 Hz do 20 000 Hz, kdežto pes zachytí zvukové vlny s kmitočtem od 15 Hz do 40 000 Hz. Pro psa je také důležité rozlišení barvy a intonace hlasu. Uvádí se také, že lepší detekci zvuku zajišťují velké a vztyčené boltce. Horším smyslem psa v porovnání s člověkem je zrak a to přes den, za tmy a za šera dojde v tomto porovnání ke zlepšení. Pes také více vnímá pohyb a to i na velké vzdálenosti. Je zjištěno, že pes má v oku více tyčinek, reagujících na osvětlení, než čípků, sloužících pro ostrost a barvu. Barevné spektrum psa se pohybuje od fialové až do zelené. Lze ho přirovnat ke zraku barvoslepých lidí, ale s nižší ostroť. [10]

3.1 Německý ovčák

Německý ovčák je nejpoužívanější služební plemeno původem z Německa. Německý ovčák je pes střední velikosti, poněkud delší stavby těla. Jeho kohoutková výška se pohybuje okolo 62,5 cm u psa a 57 cm u feny. Je silný, dobře osvalený. Kostí jsou mohutné, vazy pevné. Poměr výšky k délce, postavení a úhlení končetin je vzájemně sladěno tak, že je zajištěn velmi pevný a pravidelný klus. Plemeno německého ovčáka poskytuje obraz síly, inteligence a hybnosti. Jeho charakteristickými vlastnostmi jsou především bojovnost, neohroženost, tvrdost, pevné nervy, ovladatelnost, věrnost, odvaha a inteligence. Osrstění vzdoruje každému počasí. Zbarvení je černé s pravidelnými hnědými, světle hnědými až světlešedými znaky, také je možné jen černé sedlo, celo černá, vlkošedá nebo se světlými či hnědými znaky. Čenich by měl být u každého druhu zbarvený dočerna. Osrstění je dlouhé nebo krátké. Typičnost pohlaví musí být výrazná tzn., že výraz psa nesmí být zaměňován s výrazem feny. Tyto vlastnosti z něho činí psa všestranně užitkového, ceněného zvláště pro služební účely, kde se hojně využívá pro speciální, hlídkovou, pátrací a strážní službu.

Obrázek 7 – Německý ovčák [21]

3.2 Belgický ovčák (Malinois)

Belgický ovčák je pes střední velikosti harmonických proporcí, spojující eleganci a sílu. Je středního věku, jeho svalstvo je suché a pevné, formát kvadratický, je velmi otužilý a schopný odolávat různým výkyvům povětrnostních podmínek, jež jsou v belgickém podnebí tak časté. Srst musí být hustá, uzavřená, dobré struktury, a spolu s podsadou musí tvořit vynikající ochranu. Srst je žlutého zbarvení s černou maskou. Jeho živý temperament a smělý charakter bez známek strachu či agresivity musí být jednoznačně patrné z jeho držení těla. Díky harmonii tvarů a hrdému nesení hlavy působí belgický ovčák dojmem robustní elegance, která představuje hlavní znak zástupců tohoto ušlechtilého pracovního plemene. Jeho kohoutková výška se pohybuje okolo 62,5 cm. Je to pes ostražitý a aktivní, překypující vitalitou a vždy připravený k akci. Má vrozenou schopnost hlídat stáda, spojuje v sobě vzácné kvality nejlepších hlídacích psů. Je vždy připraven bez váhání, houževnatě, úporně a razantně bránit svého pána. Spojuje všechny vynikající kvality ovčáckého psa, hlídače, obránáře a služebního psa. [7]

Obrázek 8 – Belgický ovčák [21]

3.3 Novofundlandský pes

Novofundlandský pes je silné postavy, silný, aktivní, mírný a učenlivý. Kohoutová výška u psů asi 71cm, váha kolem 65kg. Používá se především pro práci ve vodě k záchraně tonoucího nebo vyhledávání utonulého. Typická barva je sytě černá, hnědá, bílá s černými znaky. Ojediněle černí psi mívají bílé skvrnky na prstech a na hrudi. Srst je hustá a přirozeně mastná, odpuzující vodu. Mnohdy působí dojmem těžkopádnosti a lenivosti.

Obrázek 9 – Novofundlandský pes [21]

3.4 Bloodhound

Pes pocházející z Belgie, mohutného robustního vzrůstu s lehce prodlouženou stavbou těla. Volná a pružná kůže, jež visí v záhybech. Pohyb spíše pomalý, ale nenucený. Povahově je mírný, klidný, citlivý, společenský. Není agresivní. Zbarvení černé nebo kaštanově hnědé. Srst je krátká, hustá, odolná vůči počasí. Výška v kohoutu 68 cm u psa. Vyniká především čichem - vynikající stopař, slídič, lovecký pes. Využívá se při pátrání po zmizelých osobách na dlouhou vzdálenost a v těžce přístupných terénech.

Obrázek 10 – Bloodhound [21]

3.5 Labradorský retriever

Pes pochází z Velké Británie, má krátkou hustou srst, přiměřeně tvrdou. Zbarvení černé, žluté, nebo čokoládově hnědé. Výška v kohoutu 56cm u psa. Laskavá povaha je inteligentní, bystrý, oddaný, poslušný bez agresivity nebo bázlivosti. Velmi agilní, pro vynikající nos je využíván jako záchranný pes oddaný svému pánu. Někteří retrívři polevují ve vedru v práci.

Obrázek 11 – Labrador [21]

4 SPECIFIKA VÝCVIKU PRO POTŘEBY ZÁCHRANÁŘSKÝCH PRACÍ

Výcvikem psa se rozumí soustavné a cílevědomé působení člověka na psa, s cílem naučit psa určité úkony na základě signálů. Cvik provádí pes na signál nebo povel psovoda.

Výcvik záchranných psů je veden k vyhledání živých i mrtvých osob v nejrůznějších prostředích. V zimním období především k hledání osob v lavinách a v letním období k hledání osob v terénu. K nejmladším metodám patří hledání utonulých osob pod vodní hladinou za pomoci člunů, kdy na přídi pes čichá na hladině a detekuje utonulého. Hlavní náplní záchranného výcviku je prohledávání sutin, to jsou spadlé budovy.

Štěňata a mladí psi

U štěňete rozvíjíme používání čichu tak, že před ním pohazujeme do vyšší trávy jeho oblíbené hračky, pamlsky nebo se schováváme v lese. Kterou z těchto tří metod nebo jejich kombinací použijeme, záleží jen na tom, o jaké štěně se jedná – co má rádo tak, že by pro to udělalo téměř cokoli. Za každé úspěšné vyhledání jej velmi pochválíme a co nejvíce přeháníme svou radost. Na začínání s výcvikem psa ve stopování, není nikdy dostatečně brzy. Platí pravidlo, čím dříve, tím lépe. Zde je větší šance, že se ze psa stane výborný stopař. Se psem je třeba začít stopovat co nejdříve, ideálně mezi šestým až devátým týdnem života, nejpozději však ve čtyřech měsících věku. Začínáme-li cvičit psa na stopu až v dospělém věku, zpravidla nedosáhneme takových výsledků, jako když se stejnou razancí začneme s výcvikem u malého štěňete. Výcvik kvalitně vycvičeného psa trvá obvykle 2 až 3 roky.

4.1 Používané podněty a metody při výcviku

Podněty působí na organismus psa a jeho nervovou soustavu, čímž vyvoláváme určité podráždění.

Rozdělení podnětů:

a) nepodmíněné podněty – Zde patří podněty mechanické (tlak ruky, obojku, trhnutí vodítkem, hlazení rukou) a pokrmové (pamlsky).

b) podmíněné podněty – Do této skupiny patří především povely, posunky, pach, zvukové signály.

Komplexní podnět – stává se jím psovod během výcviku, zejména intonace hlasu, pohyby, mimika, obličej, pach psovoda.

Čtyři základní metody výcviku:

a) *Mechanická metoda* – používáme jako nepodmíněných podnětů určitých fyzických zákroků, jako je přinucení k požadovanému výkonu. Výhodou této metody je rychlost vytvoření podmíněných reflexů a jejich pevnost. Nevýhodou pak narušení dobrého kontaktu mezi psovodem a psem. Při zneužití této metody pes provádí cvik pouze ze strachu a jeho projev je velmi bázlivý.

b) *Chut'ově dráždivá metoda* – její podstata spočívá v přinucení psa k provedení úkonu pamlskem, zvyšuje se aktivita psa k vykonání požadovaného cviku. Výhodou chut'ově dráždivé metody je upevňování kontaktu mezi psem a psovodem, rychlé vytváření podmíněných reflexů a větší zájem na zvládnutí cviku. Nedostatkem je jejich nepevnost. Tato metoda je vhodná především při výchově mladých psů a při pachových pracích.

c) *Kontrastní metoda* – je spojení mechanické a chut'ově dráždivé metody. Je nejpoužívanější metodou používanou při výcviku psů. Při ní se mechanické podněty používají k přinucení psa, tj. provedení požadovaného cviku. K potlačení negativního vlivu mechanických podnětů a k upevnění výkonu se použije jako odměny pamlsk. Metoda v sobě spojuje všechny klady metody mechanické a chut'ově dráždivé.

d) *Napodobovací metoda* – spočívá ve využití vycvičeného psa, s nímž nevyvíčený provádí společný výcvik. Používá se především při výchově a výcviku štěňat (rozvíjení zloby, překonání překážek).

4.2 Vyhledávání v lavinách

V horské službě lze použít vycvičeného psa jako pomocníka při hledání nezvěstných a lavinou zasypaných osob v horském terénu. Málokterý návštěvník hor si uvědomuje, že se v horách tvoří v zimě laviny, které často způsobují nejen škody na lesním majetku, ale jsou nebezpečím i pro člověka. Laviny jsou masy sněhu, které se daly do pohybu po svahu. Laviny vznikají působením nesoudržnosti různých vrstev sněhu, teplotou, tlakem vzduchu, nevědomky je způsobí také lyžaři, kteří jezdí na prudkých a neupravených svazích.

Při lavinovém neštěstí musí být pes dopraven na místo co nejdříve a pokud možno co nejméně fyzicky unaven. K práci má pes přistupovat nenasyčen, aby nepodlehł lenosti, a nesmí mít žízeň, aby neolizoval sníh.

Psovod vyšle psa pokynem ruky a povelom „Hledej!“ nebo „Revír!“ k systematickému prohledávání, očichávání sněhové vrstvy. Psovod přitom bedlivě sleduje práci psa případně psa povelom nebo pokynem ruky usměrňuje a povzbuzuje v hledání v tom případě, že by pes některé místo z úseku vynechal. Cizí osoby nesmí psa povzbuzovat ani ho nijak rušit při práci. Psovod musí bedlivě sledovat práci psa, zejména zastaví-li se na určitém místě, které začne očichávat. Začne-li pes na onom místě hrabat nebo štěkat, je to znamení, že pod sněhem je osoba. Psovod nebo skupina záchranářů začnou na místě hrabat. Aby byla práce psa co nejvěrohodnější, terén musí zůstat pokud možno neporušený.

Cíl výcviku

Cíl je u psa vytvořit schopnosti k rychlému a systematickému (klikatému) prohledávání lavinového nánosu nebo sněhového terénu a spolehlivému vyhledávání a označení místa, kde se nachází sněhem zasypaná osoba. [15]

Výcvik provádíme postupnou formou:

- nejdříve poslušnost a ovladatelnost,
- klikaté prohledávání lavinového úseku alespoň 200x300m,
- vyhledávání předmětů osoby pod sněhovou vrstvou,
- vyhledávání osob pod sněhovou vrstvou.

Po nasazení psa můžou záchranáři pracovat s lavinovými vyhledávači. Nalezení a označení každé součásti výstroje pohřešovaného psem je ceněno, neboť zkušení členové Horské služby na základě nálezu a charakteru laviny vytipují možné místo výskytu zasypané osoby.

Obrázek 12 – Vyhledávání v lavinách [20]

4.3 Vyhledávání v sutinách

Jde o vyhledávání osob zasypaných v objektu. Při těchto záchranných pracích jde o to, aby bylo co nejdříve přesně zjištěno místo, kde se zasypané osoby nalézají, aby mohly být rychle vyproštěny ze sutin a jejich život zachráněn. Výkon a výcvik psa je v podstatě stejný jako u HS s tím rozdílem, že nehledá ve sněhu, ale v sutinách a pach se šíří odlišně. Důležité také je, aby psův ovládal úkony první pomoci, spojovací přípravu atd.

Pro výcvik jsou nejvhodnější psi dobře ovladatelní, pevné konstrukce, nenapadající osoby, s dobře vyvinutým čichem a tlumenou náruživostí pronásledovat zvěř, zejména hlodavce. Výcvik je prováděn ve zřícených objektech, rozvalinách nebo na speciálním cvičišti s chodbami, poklapy a úkryty pro pomocníky. Výcvik se provádí na obměněných cvičišti, pes si snadno zapamatuje úkryt pomocníka. Před příchodem psůvoda se pomocníci ukryjí, ten vydá povel „Revír!“ a vyšle psa k průzkumu rozvalin. Sám psa následuje. Objeví-li pes pomocníka, označí jej štěkotem, psůvoda psa přivolá a pomocník vyleze z úkrytu. Psůvoda psa obmění a pokračuje v průzkumu terénu. Pokud pes nenajde pomocníka, navede jej psůvoda na úkryt a vydá povel „Štěkej!“ Při dalším stupňování výcviku se zvyšuje obtížnost terénu, rozlohy, vnějších vlivů atd. Jako například zapálení dřeva, přiložení sutin na úkryt pomocníka.

Cíl výcviku je obdobný jako u HS. Cílem výcviku je u psa vytvořit naprostou poslušnost a ovladatelnost a naučit, zejména pomocí pamlskové metody, vyhledat osobu nebo osoby v sutinách.

Obrázek 13 - Vyhledávání v sutinách [22]

4.4 Vyhledávání v terénu

Velkým pomocníkem se stále častěji stávají psi při prohledávání rozlehlých ploch a neprostupných terénů, kdy jde především o pátrání po zatoulaných dětech či starších osobách, které zcela ztratily orientaci. V zarostlých terénech by člověk sám mohl pohřešovanou osobu nepozorovaně minout, i kdyby byl v bezprostřední blízkosti. Proto je pátrání prováděno v rojnicích širokých podle počtu přítomných psovodů. Psovodi podle typu terénu pracují převážně v rozestupech asi 30 m od sebe. Před těmito psovody jsou jednotlivými psy prohledávány vymezené úseky klikatým systémem. Je samozřejmě důležité, aby se okrajové partie vzájemně překrývaly. Rojnice vždy postupují zásadně proti větru, a pokud je trasa křížována vodními toky (potůčky, říčky) dochází k dohledávání zásadně proti proudu [9]

Obrázek 14 - Vyhledávání v rojnici [22]

4.5 Vyhledávání ve vodě

Při pátrání po utonulých osobách leží pes se svým psovodem na přídi člunu, který klikatým systémem křížuje vodní plochu buď proti větru anebo proti proudu vody. Vodní plocha je předem geometricky rozdělena podle přírodních markantů na jednotlivé úseky, ať už pro jednoho nebo více psů pracujících současně. Pes čicháním po hladině lokalizuje přítomnost utonulé osoby na dně a označí místo nálezů buď štěkáním nebo změnou chování, které musí psovod rozpoznat. Místo nálezů pro vytyčení bójkou upřesňuje psovod po důkladném zvážení okolních faktorů (předpokládaná hloubka, teplota vody, proudění), protože pes téměř nikdy neoznačí místo kolmo nad utonulým. Pachu utonulého stoupá většinou v oválu, jenž je závislý na zmiňovaných faktorech a pes jako zdroj pachu označuje okraj tohoto oválu. Proto je nutné opakované značení z jiného směru stejným nebo překrytí jiným psem, aby mohlo být místo nálezů přesně okótováno pro navazující práci potápěče, která je obtížná zejména při větších hloubkách přes tři metry.[9]

Obrázek 15 - Vyhledávání ve vodě [22]

4.6 Vyhledávání po stopě

Metoda stopování je založena na identifikaci pohřešované osoby podle určitého předmětu. Vyhledávání je založeno na tom, že pes načichá pach této osoby z nabídnutého předmětu a podle něho je schopen vyhledat pachovou stopu (dráhu), jež tento člověk v terénu zanechal. Jde o nejznámější a zároveň nejméně používaný způsob hledání pohřešovaných osob, který lze použít pouze v přírodě, kdy je známo výchozí místo pohřešovaného (tábořiště, stan). Většinou dochází ke smíšení pachů, a pak je tento způsob obtížně proveditelný a je malá šance na úspěch. Pokud vyhledávání probíhá v čistém a klidném prostředí např. hledání ztraceného turistu, kde je minimum rušivých pachů, pak narůstá i jeho úspěšnost.

Obrázek 16 – Vyhledávání po stopě [23]

II. PRAKTICKÁ ČÁST

5 MOŽNOSTI UŽITÍ SLUŽEBNÍCH PSŮ V SOUKROMÝCH BEZPEČNOSTNÍCH SLUŽBÁCH A PŘI OCHRANĚ OBJEKTŮ

Psovodi u soukromých bezpečnostních služeb (SBS) provádějí především soukromě bezpečnostní průzkum. Tato činnost spočívá v dohledu a střežení majetku a osob uvnitř objektu. Metoda použití psa je nejčastější při ochraně majetku. Mimo to psovodi v SBS jsou využíváni při zajištění veřejného pořádku na kulturních a sportovních akcích. Pes působí jako prevence. Pracovník SBS je oprávněn použít psa s příslušným výcvikem. Výcvik však už definován není. Vliv na činnost SBS mají interní normy, zejména Statut soukromé bezpečnostní agentury, v níž je uvedeno: „způsobilost psa k použití v SBS musí být osvědčena kynologickým klubem.“ Zkouška ze sportovní kynologie však neodpovídá potřebám SBS, výjimku tvoří speciální kynologická organizace TART, kde je výcvik veden k praktickému použití. Pes v rámci použití v SBS by měl být prověřen zkušeným kynologem uměle vytvořenou situací narušení objektu.

5.1 Použití služebního psa pro pravidelnou obchůzkovou činnost jako doprovod pracovníka SBS

Doprovod pracovníka SBS při kontrolní činnosti. Psovod se psem vykonává v objektu obchůzkovou činností. Výhody nasazení psa:

- pes dodává psovodovi sebevědomí (cítí se bezpečněji),
- pes je schopen včas avizovat osobu díky svým schopnostem,
- ušetření potřeby pracovní síly, psovod může pracovat sám,
- použití psa současně s elektronickým zajištěním.

Cílem je naučit psa zjišťovat přítomnost cizích osob v blízkosti osy postupu, dále bránit psovoda před napadením a po zanechání pachové stopy vyhledat cizí osobu, která vnikla do střeženého prostoru. [1]

Dnešní pochůzkové systémy nabízí „online“ dohlížení na pracovníky ostrahy. Kontrolní místa střeženého objektu jsou označena identifikačními čipy, které strážný při své obchůzce bezkontaktně načítá pochůzkovým terminálem a tím zaznamená datum a čas provedené kontroly jednotlivých kontrolních bodů střeženého objektu. Veškerá evidence je automaticky odeslána přes GPRS na soukromý server. Systém každé digitální označení

místa a času pochůzky porovnává vůči pochůzkovému plánu, který je individuálně nastaven uživatelem. Pokud se s ním pochůzka neshoduje, jsou automaticky vyrozuměny uvedené kontaktní osoby a to mailem či sms zprávou. To umožňuje okamžitě řešit nastalou situaci.

Pes je na dlouhém vodítku nebo na volno. Výhodou je kontrola psa při činnosti a usměrňování pomocí povelů. Nevýhodou je vyšší skupina vycvičenosti psa a s tím spojené náklady a mzdové nároky psovoda.

5.1.1 Ochrana psovoda-zákrok proti pachateli

Při pravidelné pochůzce psovoda a psa po určené ose objektu chrání psovoda, což je jedna ze základních dovedností služebního psa. Spouštěcími podněty pro psa jsou povely od psovoda „Dávej Pozor!“ pro ostražitost a „Drž“ pro provedení zákroku.

Zákrok psa proti pachateli spočívá v zákusu psa do předloktí nebo jiné části těla. Zákrok psa je ukončen povelom psovoda.

Obrázek 17 - Zákrok proti pachateli [19]

5.1.2 Avizace - upozornění na pachatele

Avizací se rozumí včasné upozornění na pachatele, kdy pes je veden na delším vodítku a za využití svých smyslů zejména čichu signalizuje přítomnost skrytého pachatele.

5.1.3 Zadržení pachatele

Během postupu psa aktivizujeme povel „Pozor“ a psovod dává posunek ve směru postupu. Zjistí-li pes ukrytého pachatele, psovod psa vypustí k zadržení. Zadrženého pachatele pak psovod se psem eskortuje v ose postupu. Pokud pes stopuje pachatele, psovod používá povel „Hledej!“, „Stopa!“.

Pokud pes již stopuje unikajícího pachatele, nelze doporučit použít k zadržení psa bez náhubku (s ohledem na nutnou obranu nebo krajní nouzi). Jiný případ nastane při útoku zbraní na psovoda, zde již pes reaguje automaticky bez povelu. Pro řešení této situace, kdy se pachatel chystá použít zbraň, se již ve vyspělých zemích používá na dálku radiově ovládané náhubky, které po stisknutí ovladače psovodem sami uvolní a umožní psu tak plnohodnotný zákus.

Obrázek 18 - Zadržení pachatele - nácvik [19]

5.2 Použití služebního psa jako samostatný nástroj ostrahy objektů

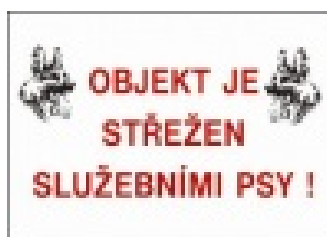
Pes střeží objekt samostatně a to způsoby:

- střežení na volno,

- střežení na volném stanovišti (u signální stěny, využití koridoru, u boudy, na úvazném kolíku),
- střežení na pohyblivém stanovišti.

Střežení objektů

Střežený objekt, kde jsou používáni psi, by měl být zpravidla z venku označen výstražnou tabulí, upozorněním a značkami. Všeobecně platí, že v objektu, který střežíme, se může vyskytovat více psů, kteří mají svou střeženou oblast nebo revír. Ideální je, pokud se psi znají např. mají stejného psovoda nebo pes a fena. V případě skupiny jeden vůdčí pes a feny. K tomu je potřeba objekt přizpůsobit (stavební úpravy, oplocení). V případě pochůzek může být více psovodů, nastává rozdělení na části (sektory) objektu.

Obrázek 19 - Výstražná tabule

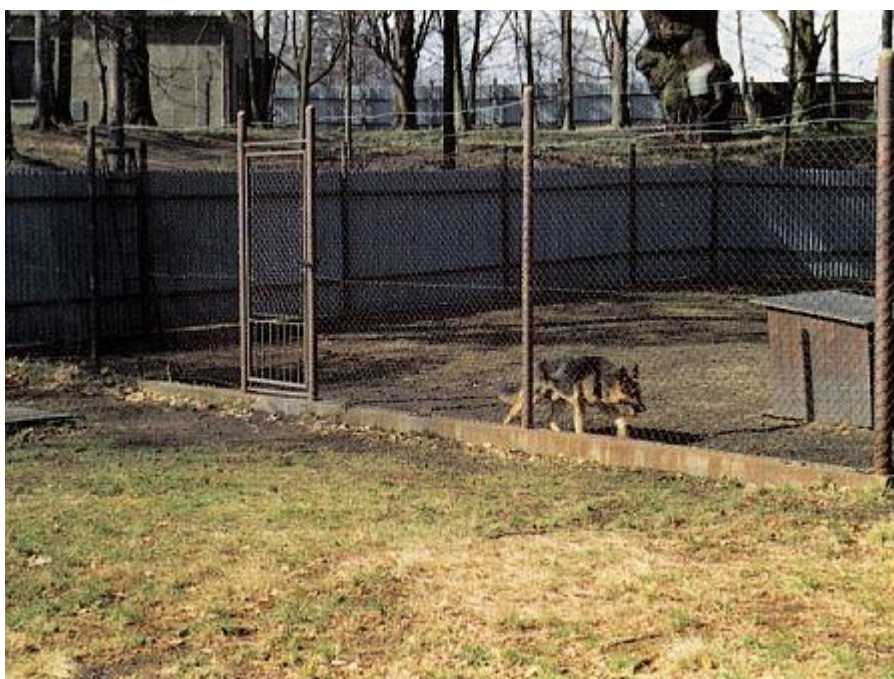
5.2.1 Střežení na volno

Provádí se v době, kdy se v objektu nenacházejí zaměstnanci nebo veřejnost. Je vhodné do menších objektů s průhledným nebo neprůhledným plotem. Prostor nesmí mít otevřené vchody, případně jiné otvory kudy by mohl pes uniknout, musí být ohrazen. Prostor musí být označen výstražnými tabulkami upozorňujícími na přítomnost psa.

Pes se pohybuje ve vymezeném prostoru, který neustále střeží. Štěkotem upozorňuje na osoby přibližující se k hranici objektu, nebo které se pokouší vniknout do objektu. Zde plní funkci, jak detekujícího zařízení kdy přivolá ostrahu, pokud je přítomna, tak zároveň může pachatele odradit.

V případě vniknutí pachatele do objektu jej pes zadrží do příchodu strážného. Způsob zadržení záleží na vycvičenosti psa a chování pachatele. Pes pachatele zadrží aktivním štěkotem nebo zákrokem vedeného k zákusu.

Střežení na volno vyžaduje nejnižší finanční náročnost, což je jeho hlavní prioritou. Střežení nevyžaduje žádné velké investice kromě oplocení. Mnohdy je střežení v menších objektech prováděno bez ostražky a tím jsou ušetřeny mzdové nároky a i náklady na výcvik psa. Nevýhodou je nemožnost provádění střežení na volno v době, kdy se v objektu nacházejí zaměstnanci nebo veřejnost.

Obrázek 20 - Střežení na volno [1]

5.2.2 Zadržení pachatele u signální stěny

Používá se ve větších objektech a na větších plochách. Vychází z metodiky využívané při střežení státní hranice proti „narušitelům“ v době komunismu. Systém spočívá v kombinaci elektrického zabezpečovacího systému (EZS) s využitím speciálně vycvičených psů. Po překonání signální stěny osobou nebo skupinou osob dojde k aktivaci EZS, což je signál pro psovoda, který vypustí služební psy k zadržení pachatele. Jestliže se narušitel stihl vzdálit od signální stěny, pes zachytí pachovou stopu, po které se společně s psovodem vydá.

V současnosti se u soukromých bezpečnostních služeb a bezpečnostních sborů toto využití služebního psa vyskytuje jen zřídka. V rámci SBS je možné tento způsob střežení použít v objektu s dlouhým obvodovým oplocením. Výhoda spočívá v poměrně dlouhém

střeženém úseku podél plotu. Nevýhodou je finanční náročnost použitého EZS a vyšší vycvičenost psů.

Obrázek 21 - Stanoviště psa u signální stěny [2]

Obrázek 22 - Vyběhnutí psa ze stanoviště po signálu o narušení [3]

5.2.3 Střežení a zadržení s využitím koridoru

Dříve byl tento způsob uplatňován ve vojenských objektech, kde je vybudováno dvojité oplocení. Může se však uplatnit i u SBS, zvláště tam, kde jsou již z minulosti dvojité ploty vybudovány. Kombinace moderních CCTV a koridoru (dvojité oplocení) tvoří lepší řešení. Pes je vpuštěn do koridoru až jako reakce na narušení – jako při narušení u signální stěny.

Mezi ploty je ponechán několikametrový rozestup a tím vznikne koridor, ve kterém se pohybuje služební pes nebo skupina psů. Pohyb uvnitř je stejný jako u střežení na volno.

Toto střežení má výhodu v nepřetržitém střežení jak v noci, tak ve dne, kdy se v areálu volně pohybují zaměstnanci nebo veřejnost a tudíž nedojde ke kontaktu mezi nimi. Úroveň vycvičenosti psa je jako u střežení na volno, nevýhodou je finanční náročnost dvojitého oplocení popř. CCTV.

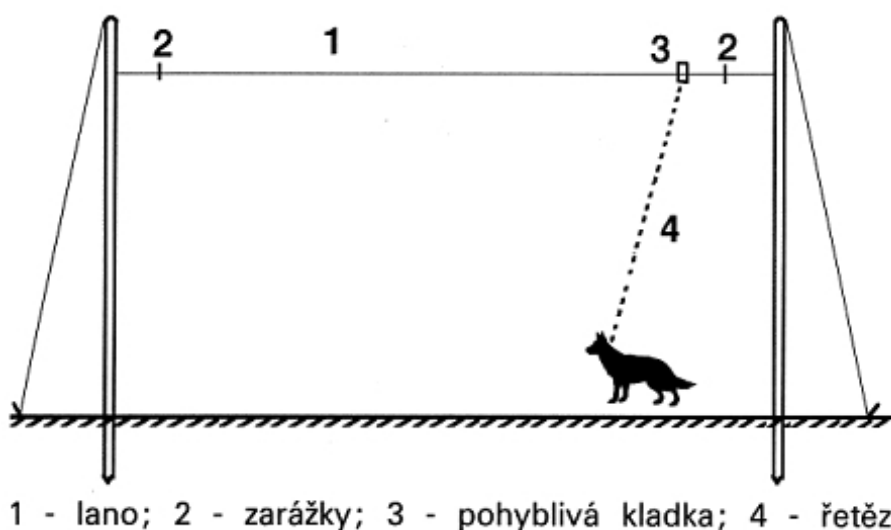
Obrázek 23 - Dvojité oplocení, mezi nímž můžou být navolno strážní psi
[4]

5.2.4 Střežení na pevném a pohyblivém stanovišti

Využívá se všude tam, kde není možné střežení na volno nebo je potřeba střežit menší vymezený úsek. Při střežení na pevném stanovišti je strážní pes opatřen vhodným

pohodlným obojkem, který je řetězem spojen s úvazným bodem. Délka řetězu se většinou sama upravuje použitím kladky s protizávažím. Úvazný bod se umísťuje do výšky 1-5 metrů. Délka řetězu určuje střežený prostor. Pro umístění úvazku je vhodné zvolit takovou konstrukci, aby se zabránilo možnému omotání kolem jakékoliv překážky.

Úkolem je vyštěkávat osoby v blízkosti stanoviště, nepropustit cizí osoby do prostoru vymezeného délkou řetězu a zadržet cizí osobu, která se snaží násilím proniknout přes stanoviště.

Obrázek 24 - Náčrtek pohyblivého stanoviště [5]

Při střežení na pohyblivém stanovišti je použit stejný mechanismus s rozdílem uchycení úvazku speciálním pojezdem na ocelové lano, který umožňuje posun, čímž se výrazně zvýší prostor střežení. Ocelové lano je napnuto mezi dvěma objekty, stromy nebo sloupy, kde u konce těchto konstrukcí je zarážka proti možnému omotání kolem těchto konstrukcí.

Výhody těchto metod střežení psem jsou v indispozici oplocení objektu a možnosti provádět střežení i v době, kdy se nacházejí v objektu zaměstnanci nebo veřejnost. Nároky na vycvičenost psa nejsou nijak veliké, shodují se se střežením na volno. Menší nevýhodou je budování stanovišť.

Obrázek 25 - Střežení na pohyblivém stanovišti [6]

5.3 Problematika právní úpravy a trestní odpovědnosti v souvislosti s použitím služebního psa proti pachateli

Významné je zde ustanovení § 417 odst. 1 zákona č. 40/1964 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů, podle kterého je „*ten, komu hrozí škoda, povinen k jejímu odvracení zakročit způsobem přiměřeným okolnostem ohrožení*“. Toto ustanovení opravňuje každého majitele anebo uživatele (tedy na základě smlouvy SBS) k ochraně svého majetku, jakož i k delegování tohoto svého práva na jiné právnické nebo fyzické osoby. Avšak kromě těchto delegovaných práv má pracovník SBS stejné postavení, jako kterýkoliv občan ČR.

Jak lze tedy použít psa jako zbraň? Pomineme-li použití v policii, městské policii a armádě, kde použití psa velmi konkrétně popisují příslušné zákony a vnitřní předpisy těchto složek, tak musíme konstatovat, že psa lze použít výhradně k obraně majetku, zdraví a života. Ať už vlastního nebo jiné osoby, a to pouze v případech, které trestní zákon stanoví.

U soukromých bezpečnostních služeb jakékoliv vymezení či stanovení nároků na služebního psa chybí. Při posuzování zákonnosti použití služebního psa soukromé bezpečnostní služby se tak vychází z obecného ustanovení:

- **trestního zákona č. 40/2009 Sb.**

§ 28 Krajní nouze

(1) Čin jinak trestný, kterým někdo odvrací nebezpečí přímo hrozící zájmu chráněnému trestním zákonem, není trestným činem.

(2) Nejde o krajní nouzi, jestliže bylo možno toto nebezpečí za daných okolností odvrátit jinak anebo způsobený následek je zřejmě stejně závažný nebo ještě závažnější než ten, který hrozil, anebo byl ten, komu nebezpečí hrozilo, povinen je snášet. [17]

§ 29 Nutná obrana

(1) Čin jinak trestný, kterým někdo odvrací přímo hrozící nebo trvajícím útok na zájem chráněný trestním zákonem, není trestným činem.

(2) Nejde o nutnou obranu, byla-li obrana zcela zjevně nepřiměřená způsobu útoku.

§ 32 Oprávněné použití zbraně

Trestný čin nespáchá, kdo použije zbraně v mezích stanovených jiným právním předpisem. [17]

- **Zákon č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád)**

§ 76 Zadržení osoby podezřelé

(2) Osobní svobodu osoby, která byla přistižena při trestném činu nebo bezprostředně poté, smí omezit kdokoli, pokud je to nutné ke zjištění její totožnosti, k zamezení útěku nebo k zajištění důkazů. Je však povinen tuto osobu předat ihned policejnímu orgánu; příslušníka ozbrojených sil může též předat nejbližšímu útvaru ozbrojených sil nebo správci posádky. Nelze-li takovou osobu ihned předat, je třeba některému z uvedených orgánů omezení osobní svobody bez odkladu oznámit.

(4) Policejní orgán, který zadržení provedl nebo kterému byla podle odstavce 2 odevzdána osoba přistižená při trestném činu, ji propustí bezodkladně na svobodu v případě, že bude podezření rozptýleno nebo důvody zadržení z jiné příčiny odpadnou. Nepropustí-li

zadrženou osobu na svobodu, předá státnímu zástupci protokol o jejím výsledku s vyhotovením usnesení o zahájení trestního stíhání a další důkazní materiál tak, aby státní zástupce popřípadě mohl podat návrh na vzetí do vazby. Návrh musí policejní orgán podat bez odkladu, aby osoba zadržená podle tohoto zákona mohla být odevzdána soudu nejpozději do 48 hodin od tohoto zadržení; jinak musí být propuštěna na svobodu. [18]

Nejenom psovodi, ale i ostatní občané by se měli řídit „Zákonem na ochranu zvířat proti týrání.“ Tento zákon pochází z roku 1992 jako zákon č. 246/1992 Sb. Na ochranu zvířat proti týrání. Zákon již byl několikrát novelizován, úplné znění tohoto zákona ve znění pozdějších předpisů nalezneme pod zákonem č. 312/2008 Sb. Účelem zákona je chránit zvířata, jež jsou živými tvory schopnými pociťovat bolest a utrpení, před týráním, poškozováním jejich zdraví a jejich usmrcením bez důvodu, pokud byly způsobeny, byť i z nedbalosti člověka.

5.3.1 Vyhodnocení situace, oprávněnost zákroku a postup psovoda při použití psa

Z výše uvedených zákonů je zřejmé, že je nutné, aby byl psovod dostatečně znalostně vybaven a poučen o všech aspektech souvisejících s použitím služebního psa proti pachateli. Také musí být schopen před samotným použitím psa správně vyhodnotit situaci, zejména aby správně určil, zda útok na chráněný zájem bezprostředně hrozí, trvá nebo již skončil, jakou povahu má útok, jaké ztráty na chráněných zájmech útokem hrozí, zda nemůže útok účinně odvrátit jiným, mírnějším, avšak dostatečně účinným způsobem. Po vyhodnocení všech těchto aspektů případně přikročit k použití služebního psa. Také je třeba zvážit všechny okolnosti dané situace při použití psa pro omezení pachatele na svobodě ve smyslu § 76 trestního řádu, zejména při zadržení již prchajícího pachatele.

V praxi je pravděpodobné, že psovod nebude mít dostatek času na delší rozmyšlení všech souvisejících okolností (chování pachatele, ozbrojenost) a bude se muset o použití psa rozhodnout v krátkém okamžiku.

Postup psovoda při použití psa

Doporučení vhodného postupu psovoda soukromé bezpečnostní služby nelze brát jako vždy aplikovatelný postup.

1. Zhodnotit situaci, jde-li použít mírnější prostředek než je služební pes.

2. Pokud je použití psa nezbytné, seznámí pachatele, pokud to dovolují okolnosti s možností nasazení psa a vyzve ho, aby od svého jednání upustil. Může se jednat o výzvu: „Stůj, nebo bude použit služební pes!“ nebo: „Opusť úkryt, nebo bude použit služební pes!“
3. Podle charakteru situace vyhodnotí nasazení psa s náhubkem nebo bez. Přitom musí mít na paměti schopnosti a vlastnosti psa, které povedou k předpokladům úspěšného zákroku.
4. Zákrok psa ukončit, jakmile je dosaženo cíle a zvolit další postup, jako je omezení zadržení osoby podezřelé.
5. Je-li pachatel zraněn, poskytnout mu první pomoc, pokud to okolnosti umožňují. Přivolat zdravotnickou záchrannou službu, Policii ČR, postupovat podle směrnic pro výkon služby.

5.3.2 Možný právní postih soukromé bezpečnostní služby a psodva

Pokud bude orgány činnými v trestním řízení zákrok psa vyhodnocen jako protiprávní, půjde s největší pravděpodobností o trestný čin ublížení na zdraví, který vymezuje trestní zákoník č. 40/2009 Sb., takto:

§ 145 Těžké ublížení na zdraví

(1) Kdo jinému úmyslně způsobí těžkou újmu na zdraví, bude potrestán odnětím svobody na tři léta až deset let.

(2) Odnětím svobody na pět až dvanáct let bude pachatel potrestán, spáchá-li čin uvedený v odstavci 1

a) na dvou nebo více osobách,

b) na těhotné ženě,

c) na dítěti mladším patnácti let,

d) na svědkovi, znalci nebo tlumočnickovi v souvislosti s výkonem jejich povinnosti,

e) na zdravotnickém pracovníkovi při výkonu zdravotnického zaměstnání nebo povolání směřujícího k záchraně života nebo ochraně zdraví, nebo na jiném, který plnil svoji

obdobnou povinnost při ochraně života, zdraví nebo majetku vyplývající z jeho zaměstnání, povolání, postavení nebo funkce nebo uloženou mu podle zákona,

f) na jiném pro jeho skutečnou nebo domnělou rasu, příslušnost k etnické skupině, národnost, politické přesvědčení, vyznání nebo proto, že je skutečně nebo domněle bez vyznání,

g) opětovně, nebo

h) ze zavrženíhodné pohnutky.

(3) Odnětím svobody na osm až šestnáct patnáct let bude pachatel potrestán, způsobí-li činem uvedeným v odstavci 1 smrt.

(4) Příprava je trestná. [17]

§ 146 Ublížení na zdraví

(1) Kdo jinému úmyslně ublíží na zdraví, bude potrestán odnětím svobody na šest měsíců až tři léta.

(2) Odnětím svobody na jeden rok až pět let bude pachatel potrestán, spáchá-li čin uvedený v odstavci 1

a) na těhotné ženě,

b) na dítěti mladším patnácti čtrnácti let,

c) na svědkovi, znalci nebo tlumočnickovi v souvislosti s výkonem jejich povinnosti,

d) na zdravotnickém pracovníkovi při výkonu zdravotnického zaměstnání nebo povolání směřujícího k záchraně života nebo ochraně zdraví, nebo na jiném, který plnil svoji obdobnou povinnost při ochraně života, zdraví nebo majetku vyplývající z jeho zaměstnání, povolání, postavení nebo funkce nebo uloženou mu podle zákona, nebo

e) na jiném pro jeho skutečnou nebo domnělou rasu, příslušnost k etnické skupině, národnost, politické přesvědčení, vyznání nebo proto, že je skutečně nebo domněle bez vyznání.

(3) Odnětím svobody na dvě léta až osm let bude pachatel potrestán, způsobí-li činem uvedeným v odstavci 1 těžkou újmu na zdraví.

(4) Odnětím svobody na pět až deset let bude pachatel potrestán, způsobí-li činem uvedeným v odstavci 1 smrt. [17]

§ 147 Těžké ublížení na zdraví z nedbalosti

(1) Kdo jinému z nedbalosti způsobí těžkou újmu na zdraví, bude potrestán odnětím svobody až na dvě léta nebo zákazem činnosti.

(2) Odnětím svobody na šest měsíců až čtyři léta nebo peněžitým trestem bude pachatel potrestán, spáchá-li čin uvedený v odstavci 1 proto, že porušil důležitou povinnost vyplývající z jeho zaměstnání, povolání, postavení nebo funkce nebo uloženou mu podle zákona. [17]

§ 148 Ublížení na zdraví z nedbalosti

(1) Kdo jinému z nedbalosti ublíží na zdraví tím, že poruší důležitou povinnost vyplývající z jeho zaměstnání, povolání, postavení nebo funkce nebo uloženou mu podle zákona, bude potrestán odnětím svobody až na jeden rok nebo zákazem činnosti. [17]

Z pohledu orgánů činných v trestním řízení, může být protizákonné jednání, při kterém byl použit pes, kvalifikováno i jako trestný čin s použitím zbraně.

Samotné odpovědné vedení soukromých bezpečnostních služeb v praxi často své případné trestně právní odpovědnosti za škody, kterou způsobí služební pes jejich zaměstnanec - psovoda, zprošťují odvoláním se na doporučená ustanovení, smlouvy a dohody, popřípadě vnitřní normy a závazné pokyny pro zaměstnance.

V těchto ustanoveních a poučeních jsou zpravidla uváděny právní předpisy související s možností použití služebního psa, z kterého vyplývají obecné pokyny pro výkon pracovní činnosti psovoda. Psovod také stvrzuje svým podpisem pod takový dokument, že byl poučen o všech právních aspektech svého povolání a všechny tyto normy bude dodržovat.

5.4 Náklady na služebního psa

Náklady na služebního psa se skládají z různorodých položek, přičemž je můžeme řádově přirovnat k novému přírůstku do rodiny. Jedná se zejména o náklady na výživu psa, veterinární péči, výcvik, výstroj a výcvikové pomůcky a také poplatky za držení psa, či náklady na dopravu. Další náklady na služebního psa jsou spíše jednorázové, jde o náklady na pořízení psa, náklady na výstavbu kotce, přepravní bedny či na jiné hmotné vybavení,

kteřé zpravidla vydrží psu po celý jeho život nebo na dobu několika let (náhubek, kotec, apod.).

5.4.1 Náklady spojené s pořízením psa do vlastnictví soukromé bezpečnostní služby

Většina soukromých bezpečnostních služeb upřednostňuje uzavírání pracovních smluv se psovody s vlastními psy před vlastním nákupem, zejména z ekonomických důvodů. V případě odchodu psovoda od bezpečnostní služby odchází společně s psovodem i pes. Není tak potřeba řešit problémy s výměnou psovoda, jak je tomu například ve státních složkách. Pro lepší představu uvádím orientační přehled jednorázových nákladů při pořízení psa v tabulce č. 2

Pořizovací cena štěněte bez průkazu původu	1 až 5 tisíc Kč
pořizovací cena štěněte s průkazem původu	5 až 15 tisíc Kč
pořizovací cena dospělého psa s výcvikem	30 až 120 tisíc Kč
náklady na kotec a boudu pro jednoho psa	5 až 10 tisíc Kč
cena přepravní bedny	3 až 5 tisíc Kč
základní vybava pro psa (misky, deky, obojky, aj.)	1 až 5 tisíc Kč

tabulka 2 - Přehled odhadovaných jednorázových poplatků na pořízení psa.

Při pohledu na tabulku nám může připadat, že pořízení štěněte je mnohokrát výhodnější než pořízení dospělého psa s výcvikem. Naopak není tomu tak, náklady na několikaletý výcvik a péči se pohybují v řádech desetitisíců. Cenu dospělých psů s výcvikem ovlivňuje také bohatá poptávka z okolních zemí. Mýlit nás můžou některé internetové nabídky psů se základním výcvikem okolo 10 tisíc korun. Takový nákup bych ovšem nedoporučoval, většinou se jedná o psa se skrytou vadou (zdravotní potíže, špatná stavba těla, nevhodná povaha, nestabilní nervová soustava pro další výcvik) nebo o překupníka, který dostal psa zdarma například od majitele, kterého pes napadl.

5.4.2 Náklady soukromé bezpečnostní služby na služebního psa a výpočet příplatku na psa

Jelikož psovod sloužící se svým vlastním psem, hradí prakticky všechny náklady na psa sám, bezpečnostní služba mu vyplácí tzv. „příplatek za psa“. Při výpočtu zejména vychází z provozních nákladů uvedených v tabulce 3.

výživa psa (granulované krmivo vyšší kvality)	800 až 1200 Kč
udržovací výcvik 1 až 2 × týdně	100 až 300 Kč
poplatky za držení psa obcí či městu	200 až 1000 Kč
veterinární péče (očkování + drobná zranění a onemocnění)	50 až 200 Kč
výstroj psa (misky, obojky, vodítka, pomůcky, deky apod.)	30 až 80 Kč
CELKEM hrubé měsíční provozní náklady	1180 až 2780 Kč

tabulka 3 - Měsíční provozní náklady soukromé bezpečnostní služby na psa.

Pokud pro výpočet použijeme průměrnou částku 1980 Kč, kterou navýšíme o odvody ze mzdy na sociální a zdravotní pojištění zaměstnavatele (25% a 9 %) dostaneme se k částce 2653 Kč, kterou by zaměstnavatel za psa platil.

Vyjdeme-li při propočtu této částky z předpokladu, že psovod za měsíc odslouží se psem průměrně 173,92 hodin, měl by příplatek za psa na jednu hodinu služby činit zhruba částku 15 Kč + náklady na dopravu (autobus, MHD, auto), což většinou v mzdové praxi v bezpečnostních službách odpovídá. Většinou je vyplácen příplatek 15 – 20 Kč za hodinu za vlastního psa.

ZÁVĚR

Jeden z prostředků, který slouží k záchraně lidských životů při mimořádných událostech a potírání trestné činnosti při ochraně objektů, je služební pes. Jeho vrozené vlastnosti a schopnosti, které nám pomáhají ve všech odvětvích, jsou nenahraditelné. Efektivnost výcviku dosahujeme především kvalitním, systematickým a pravidelným tréninkem zaměřeným na praktické využití služebního psa. Kvalita služebních psů je závislá nejen na psovi, ale také na psovodovi, který usměrňuje a pozitivně motivuje psa k určité činnosti.

Využití dobrovolných kynologů v Integrovaném záchranném systému není v našem státě úplně zakotveno a nefunguje tak dobře, jak by doopravdy mohlo. Mezi největší nedostatky patří nedokonalá informovanost a zkreslené představy o práci záchranných psů nejen ve společnosti, ale i mezi kynology a ve složkách Integrovaného záchranného systému. Hlavní problém je neznalost o možnosti využití atestovaných psovodů především u policistů. Spolupráce mezi hasiči a pohotovostní kynologickou jednotkou funguje na dobré úrovni. Horší je spolupráce s PČR. Přitom by mohla být velmi výhodná, a to nejen proto, že tito psovodi díky své specializaci mohou např. velmi rychle nalézt ztracenou osobu, ale také z ekonomického hlediska, jelikož jejich nasazení hradí IZS nebo kraj a v žádném případě to nezatěžuje rozpočet Policie. Bylo by potřebné zvýšit informovanost například prostřednictvím informačního semináře u řadových policistů, kteří jezdí na místa zásahů, ale i u operačních důstojníků Policie České republiky.

Figurantem nemůže být každý, proto je nutné zvolit vhodná kritéria pro jejich výběr. Práce kvalitního figuranta může výrazným způsobem ovlivnit kvalitu psa při záchranných a obranných pracích. Část výcviku by se měla realizovat i v nočních hodinách, neboť psi jsou často povoláváni právě v noci - např. k vyhledání pohřešované osoby. Navázat spolupráci se zahraničními organizacemi a sbory. Čerpat nové poznatky ve výcviku služebních psů, účastnit se stáží v zahraničí, studijních pobytů, pořádat různé mezinárodní akce zaměřené na výcvik psů.

Kooperovat také s fyzickými a právníckými osobami, aby se výcvik mohl realizovat v jejich prostorách, což by vedlo k zefektivnění a přiblížení výcviku do praxe.

U Soukromých bezpečnostních služeb (SBS) citelně chybí zákon, který by upravoval jak činnost v oblasti působení, tak v oblasti použití služebních psů. Jestliže bude vznikat nový zákon o SBS, bylo by dobré zahrnout i pasáž o použití služebních psů, v které by nemělo

být opomíjeno povinné očkování zejména proti vzteklině. Psi i se složenou zkouškou v rámci sportovní kynologie většinou neodpovídají potřebám SBS. Výcvik by měl být veden k praktickým situacím, které nabízí sdružení TART, nebo alespoň prověření zkušeným kynologem v rámci uměle vyvolaného narušení objektu, kterou provádí proškolený figurant v ochranném oděvu, na základě něhož by získaly potřebné osvědčení. Jen málo SBS má vlastní soukromé výcvikové středisko, kde provádí celoročně výcvik.

Další skutečný nedostatek je v identifikaci psů, kteří často nemají průkaz původu, proto doporučuji aplikovat mikročip pod kůži psa. V neposlední řadě by mělo být u psů kontrolováno povinné očkování, zejména proti vzteklině, kdy při zakročení proti narušiteli objektu může dojít k pokousání člověka psem.

THE CONCLUSION

One of the means that serve as people's lives rescue in the extraordinary events and against criminal offence in the security of the objects, is the official dog. His inborn qualities and skills that help us in all sectors are irreplaceable. The effectiveness of the training is achieved by quality, systematic and regular training that is aimed at practical usage of the official dog. The quality of these dogs depends on the dog as well as on his whipper-in, who guides and positively motivates dog to do certain activity.

The utilization of the volunteer cynologists in The Integrated Rescue System is not embodied in our state and it does not work so well. The function could be much better. The biggest drawbacks are the imperfect awareness and misrepresented ideas of the work of the rescue dog. This is not only among public but also among cynologists and in the part of The Integrated Rescue System. The main problem is the unfamiliarity of the possible usage of attested whipper-in especially in the police. The cooperation of the fire fighters and the cynologist's part works at a good level. On the other side, the cooperation with the Police of the Czech Republic is not very good. This might be better and also advantageous – not only because the whipper-in thanks to his specialization is able to find a lost person but also from the economic point of view. Their expenses are covered from IRS or from the region, so it does not burden the budget of the Police. The awareness should be improved by seminars for ordinary police officers as well as for the operatory officers of the Czech Republic Police.

There are certain important criteria for the choice of the whipper-in because it is not a job for every person. His work can highly influence the quality of the dog in the rescue and defence actions. The part of the training should be realized also during the night because the dogs are called just at night- for example- for seeking of a missing person. The cooperation with foreign organizations and parts should be established. We can get new knowledge in the dog's training, take part in foreign educational stay, and organize various international actions that are aimed at training of the dogs.

We should cooperate also with the individuals and officials so we could be able to organize the training in their area. This would lead into more effectiveness and the approach of the training to the praxis.

There is a law missing in The Private Security System. This law should modify both- the activity in the part of work and also the part of the utilization of official dogs. If there is a new law for PSS it is good to include the part of the usage of the official dogs. The compulsory vaccination mainly against rabies do not cover the needs of PSS. Their training should be focused on the practical situations that the association TART provides- or at least the checking by the specialized cynologist . This inspection should be done with the specialized whipper-in by the artificially produced interference of the object. On the basis of this process they would gain the needed certificate. Only few PSS have their own private training centre, where the training is held throughout the year.

The next drawback is in the identification of the dog- some of them do not have the card of their origin. My advice is to inject the microchip under the dog's skin. The compulsory vaccination should be checked as well, especially against the rabies. During the clampdown against the violator of the object the man might be bitten by the dog.

SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY

- [7] NOVÝ, Karel: Kynologická příručka, Naše vojsko, Praha 1995.
- [2] FOGLE, Bruce: Encyklopedie psů, Fortuna Print, Praha 1996.
- [3] KOLLER, Jan: Kynologická příručka, Státní zemědělské nakladatelství, Praha 1979. 219s.
- [4] MÜLLER, Manfred: Výcvik ochranného psa, nakladatelství Brázda, Praha, 2009. 232s. ISBN 978-80-209-0368-6.
- [5] RULC, Jiří: Dějiny služební kynologie, CanisTR, 2010. 416s. ISBN 978-80-904210-3-5.
- [6] RŮŽIČKA, Josef: Pes k obraně osob a majetku aneb Člověče, neboj se, máš-li psa, nakladatelství DONA, České Budějovice, 1996. 171s. ISBN 80-85463-76-8.
- [7] MATUŠKOVÁ, S.:Belgičtí ovčáci. 1.vyd. České Budějovice: Dona 1998. ISBN 80-85463-98-9.
- [8] ZEMANOVÁ, Veronika:Proč záchranná kynologie? Pes přítel člověka. 2011, roč. 56, č. 3,4, s. 78-79.
- [9] SEDLÁK, J.: 2007 Záchranářští psy. In Zooterapie ve světě objektivních poznatků, 1. vyd., nakl. Dona s.r.o., České Budějovice, 2007, s. 65-67, ISBN 978-80-7322-109-6
- [10] GRANDJEAN, D.: Practical Guide for Sporting & Working dogs. 1. vyd. Royal Canin Group, Paris, 2000, 415 s. ISBN 2-914193-02-5
- [11] ROTTER, T.: Výchova a výcvik psa pro účely služební, sportovní a jiné užitkové obory. 4. vyd. Praha: J. Gusek 1948
- [12] *Zachranari.cz* [online]. 2004 [cit. 2011-05-07]. Svaz záchranných brigád kynologů ČR. Dostupné z WWW: <<http://www.zachranari.cz/cs/6/akce-svazu-zachrannych-brigad-kynologu-cr/index.php>>.
- [13] ŠTRACH, Filip . *Www.cz-pes.cz* [online]. 15. 4. 2007 [cit. 2011-05-07]. Stránky plné psů. Dostupné z WWW: <<http://www.cz-pes.cz/literatura-kynologie-bs-index.php>>.

- [14] *Sdhhejnice* [online]. 2009 [cit. 2011-05-07]. SDH Hejnice psovodi. Dostupné z WWW: <<http://www.sdhhejnice.wz.cz/zkousky.htm>>.
- [15] CHRTEK, Břetislav, et al. *Speciální výcviky psů*. Praha : Naše vojsko, 1955. 139 s.
- [16] *Hasičský záchranný sbor Jihomoravského kraje* [online]. 2006 [cit. 2011-05-07]. HZS Jihomoravského kraje. Dostupné z WWW: <<http://www.firebrno.cz/>>.
- [17] Česká republika. 40/2009 Sb., trestní zákoník. In *Sbírka zákonů*. 2009. Dostupný také z WWW: <<http://www.zakonycr.cz/seznamy/040-2009-sb-zakon-trestni-zakonik.html>>.
- [18] Česká republika. Zákon č. 141/1961 Sb., trestní řád. In *Sbírka zákonů*. 1961.
- [19] *Sarsystem.cz* [online]. 2010 [cit. 2011-03-14]. SAR - Pátrací a záchranný systém ČR. Dostupné z WWW: <<http://www.portal.sarsystem.cz/>>.
- [20] *Hasičský záchranný sbor ČR* [online]. 2010 [cit. 2011-05-14]. Kynologie v integrovaném záchranném systému. Dostupné z WWW: <<http://www.hzscr.cz/>>.
- [21] *Cz-pes, stránky plné psů* [online]. 2001 [cit. 2011-05-14]. Atlas plemen psů. Dostupné z WWW: <http://www.cz-pes.cz/atlas_index.php>.
- [22] *Výchova a výcvik psů všech plemen* [online]. 2009 [cit. 2011-04-14]. Individuální a internátní výcvik psů. Dostupné z WWW: <<http://www.vycvikpsa.wbs.cz/>>.
- [23] NOHELOVÁ, Eva. *Poznej a vychovej svého psa*. České Budějovice: Nakladatelství DONA s.r.o., 2003. 118 s.

SEZNAM POUŽITÝCH SYMBOLŮ A ZKRATEK

AČR	Armáda České republiky
CCTV	Kamerové systémy
ČČK	Český červený kříž
EZS	Elektrické zabezpečovací systémy
FCI	Mezinárodní kynologické federace
GPS	Global Positioning System (Vojenský navigační družicový systém)
HS	Horská služba
HZS	Hasičský záchranný sbor
IRO	Mezinárodní organizace záchranných psů
IRO	Mezinárodní záchranná kynologická organizace
ISDN linka	Integrated Services Digital Network (Digitální síť integrovaných služeb)
IZS	Integrovaný záchranný systém
KOPIS	Krajské operační a informační středisko
KZJ	Kynologická záchranná jednotka
MP Ostrava	Městská policie Ostrava
MP Praha	Městská policie hlavního města Prahy
MV-GŘ HZS ČR	Ministerstvo vnitra – generální ředitelství Hasičského záchranného sboru České republiky
NO	Německý ovčák
OSN	Organizace spojených národů
PČR	Policie České republiky
SBS	Soukromá bezpečnostní služba
SDH	Sbor dobrovolných hasičů

SZBK	Svaz záchranných brigád kynologů
SZBK	Svaz záchranných brigád kynologů České republiky
TART	Speciální kynologický svaz
USAR Team	Urban Search and rescue dog (Vyhledávací a záchranný odřad do obydlených oblastí)
VÚ	Vojenský útvar
ZBK JMK	Záchranná brigáda kynologů Jihomoravského kraje
ZTV2	Zkouška terénního vyhledávání 2. stupně
ZZP2	Zkouška záchranných prací 2. stupně

SEZNAM OBRÁZKŮ

Obrázek 1 – Historie [12]	12
Obrázek 2 – Historie sutinového vyhledávání [12]	13
Obrázek 3 - Reakce psa [19]	17
Obrázek 4 – Operační a informační středisko [20]	18
Obrázek 5 - Osobní ochranné pracovní prostředky [20]	18
Obrázek 6 – Kynologický atest MV [20]	19
Obrázek 7 – Německý ovčák [21]	28
Obrázek 8 – Belgický ovčák [21]	29
Obrázek 9 – Novofundlandský pes [21]	30
Obrázek 10 – Bloodhound [21]	31
Obrázek 11 – Labrador [21]	32
Obrázek 12 – Vyhledávání v lavinách [20]	36
Obrázek 13 - Vyhledávání v sutinách [22]	37
Obrázek 14 - Vyhledávání v rojnici [22]	38
Obrázek 15 - Vyhledávání ve vodě [22]	39
Obrázek 16 – Vyhledávání po stopě [23]	40
Obrázek 18 - Zákrok proti pachateli [19]	43
Obrázek 19 - Zadržení pachatele - nácvik [19]	44
Obrázek 17 - Výstražná tabule	45
Obrázek 20 - Sřežení na volno [1]	46
Obrázek 21 - Stanoviště psa u signální stěny [1]	47
Obrázek 22 - Vyběhnutí psa ze stanoviště po signálu o narušení [1]	47
Obrázek 23 - Dvojitě oplocení, mezi nímž mohou být navolno strážní psi [1]	48
Obrázek 24 - Náčrtek pohyblivého stanoviště [1]	49
Obrázek 25 - Sřežení na pohyblivém stanovišti [1]	50

SEZNAM TABULEK

tabulka 1 - Držitelé kynologických atestů ke dni 7. července 2010. [20].....	20
tabulka 2 - Přehled odhadovaných jednorázových poplatků na pořízení psa.	56
tabulka 3 - Měsíční provozní náklady soukromé bezpečnostní služby na psa.....	57